

BERTLOT BRECHT

**ANNA
FIERLING ȘI
COPIII EI**

(*MUTTER COURAGE UND IHRE KINDER*)
CRONICĂ DIN RĂZBOIUL DE TREIZECI DE ANI

Versiune românească de
TUDOR ARGHEZI

CUPRINS

1.....	4
2.....	15
3.....	23
4.....	45
5.....	49
6.....	52
7.....	61
8.....	62
9.....	73
10.....	80
11.....	81
12.....	88

PERSONAJELE:

- Anna Fierling
- Kattrin, fiica ei (mută)
- Eilif fiul ei cel mare
- Schweizerkas, fiul ei cel mic
- Recrutorul
- Plutonierul
- Bucătarul
- Generalul
- Predicatorul
- Magazinerul
- Yvette Pottier
- Chiorul
- Sergentul-major
- Colonelul
- Secretarul
- Soldatul tânăr
- Soldatul bătrân
- Țăranul
- Țăranca
- Băiatul
- Bătrâna
- Alt țăran
- Altă țărancă
- Țăranul tânăr
- Locotenentul
- Soldați
- O voce

1

Primăvara anului 1624. Generalul Oxenstjerna recrutează trupe în Dalarne, pentru campania contra Poloniei. Cantinierei Anna Fierling, cunoscută sub numele de „Courage”, îi pleacă un fiu.

Șosea în apropierea orașului. Un plutonier și un recrutor dârdâie de frig.

RECRUTORUL: Cum să strângi trupe de pe-aici? Plutonier, mă bate gândul să isprăvesc cu viața. Până în ziua de douăsprezece trebuie să-i adun colonelului neapărat patru plutoane, dar oamenii ăștia sunt așa de răi, că mi-e frică să mai și dorm la ei. Când, în sfârșit, pun mâna pe câte unul la care nu prea mă uit, ca să nu-i văd pieptul de găină și vinele umflate, si am norocul să-l îmbăt, să-l fac să iscălească, numai ce-l aud când plătesc rachiul: mă duc până afară. Atunci sar după el la ușă, fiindcă simt ceva. Intr-adevăr, pe-aci ți-e drumul – s-a făcut nevăzut ca puricele când te scarpini. ăștia n-au nici cuvânt, nici simțământ. Plutonier, mi-am pierdut încrederea în oameni.

PLUTONIERUL: Se vede că pe-aici n-a mai fost de multă vreme război. Păi, din ce să se nască atunci o morală, te întreb? Pacea înseamnă dezordine, numai războiul aduce rânduială. Prea huzurește omenirea când e pace. Cine vrea face ce-i place... Fiecare se-ndoapă cum pofteste, brânză și franzelă, și lângă brânză – slănină. Nimeni nu știe câți tineri și câți cai sănătoși sunt în orașul ăsta – n-au fost niciodată numărați. Am cutreierat ținuturi pe unde poate că de șaptezeci de ani nu mai fusese război.

Ei bine, oamenii n-aveau niciun fel de nume și nici nu știau cum îi cheamă. Numai în război se țin liste și registre în regulă; cizmele se strâng în baloturi și grâul în saci; oamenii și vitele se numără cu grijă și se trimit la locul convenit, fiindcă se știe: război fără rânduială nu se poate!

RECRUTORUL: Așa e!

PLUTONIERUL: Ca orice binefacere, războiul nu e ușor la început. Când începe, greu îl mai oprești, deși oamenii se tem de pace, ca la zaruri de sfârșitul jocului, fiindcă trebuie să socotească ce-au pierdut. Numai la început îi sperie războiul. E o noutate prea mare pentru ei.

RECRUTORUL: Uite o căruță trasă de doi băieți, vine încoace. Vezi în căruță două femei? Pune mâna pe cea bătrână, plutonier! Dacă nici acum nu facem nimic, să știi că cu nu mai stau aici, în bătaia vântului de april.

(Se aude un semnal de trâmbiță. Se apropie o căruță cu coviltir, trasă de doi băieți. În căruță stau Anna și fiica ei mută - Kattrin.)

ANNA: Bună dimineața, domnule plutonier!

PLUTONIERUL *(le taie calea)*: Bună dimineața, oameni buni! Ce-i cu voi?

ANNA: Ia, niște negustori. *(Cântă.)*

Lasă tobele să tacă
Lua-l-ar dracul de război.
Are maica, să le placă,
Pentru oameni, cizme noi,
Ca să fugă înapoi.

Știu atâta, două buchii,
Râie numai și păduchii.
Trag la tun ca niște vite,
Rabdă, duc, pe necârtite.

Barem când muriți, soldați,
Să fiți bine încălțați.

Primăvara se întoarce
Și zăpada-n gropi o stoarce
Peste morți și o dezgheață.
Câți ați mai rămas în viață.
Câte patru, câte doi,
O porniți iar la război.

Toți eroii-s mațe goale.
Mor de foame, generale.
Am franzelă pentru ei
Și rachiu pentru mișei.

O ghiulea în burta goală-i
Lucru prost, fără-ndoială.
Eu le-ndop vârtos pe țeape
Și pe urmă pot să crape.

Primăvara se întoarce
Și zăpada-n gropi o stoarce
Peste morți și o dezgheață.
Câți ați mai rămas în viață,
Câte patru, câte doi,
O porniți iar la război.

PLUTONIERUL: Dar voi? Unitatea voastră?

BĂIATUL CEL MARE: Al doilea regiment finlandez.

PLUTONIERUL: Hârtiile!

ANNA: Ce hârtii?

BĂIATUL CEL MIC: Păi, nu știi că-i Anna Fierling poreclită
„Courage”?

PLUTONIERUL: N-am mai auzit de ea. Așa o cheamă?

ANNA: Mi s-a zis așa de când am trecut cu căruța prin
front, la Rigă. Aveam în căruță cincizeci de pâini gata să

mucegăiască și trebuia să trec cu orice preț.

PLUTONIERUL: Lasă gluma. Actele!

ANNA (*scotocește într-o cutie de tinichea, într-un maldăr de hârtoage pe care le scoate*): Astea sunt toate hârțiile mele, plutoniere. Uite, între altele, și niște foi de liturghie, de împachetat murături, mai uite și o hartă a Moraviei. Te pomenești că mai ajung și pe acolo, de nu, e bună pentru șoareci. Asta e biletul de la primărie, în care se arată că nu mi-a murit calul de răpciugă. A costat cincisprezece fiorini, dar, slavă Domnului, nu i-am plătit din punga mea. Hârtii berechet!

PLUTONIERUL: Nu te-ntinde!... Te învăț eu minte să te mai obrăznicești. Unde ai mai pomenit negoț fără autorizație de la comandant?

ANNA: Cu mine să vorbești frumos. Ce-mi spui în fața copiilor că mă obrăznicesc! Ce aveți cu mine? Nici nu vă cunosc. Autorizația e scrisă pe mutra mea cinstită. Treaba dumitale, dacă nu știi s-o citești. N-o să-mi lipsesc un timbru pe nas.

RECRUTORUL: Plutoniere, femeia asta e suspectă. În armată ținem la disciplină.

ANNA: Eu știam că la ciorbă.

PLUTONIERUL: Cum zici că te cheamă?

ANNA: Anna Fierling.

PLUTONIERUL: Va să zică, toți ăștia sunt niște Fierlingi?

ANNA: De ce? Fierling sunt numai eu.

PLUTONIERUL: Păi, nu-s copiii tăi?

ANNA: Ba da. Asta înseamnă că trebuie să purtăm toți același nume? (*Arătând spre băiatul cel mare.*) Pe asta, de pildă, îl cheamă Eilif Nojocki. O să mă-ntrebi de ce? Fiindcă tat'su susținea morțiș că îl chema cam așa: Kojoski, Mojocki... Băiatul nu l-a uitat, numai că cel de care-și mai aduce aminte e altul, un franțuz cu țăcălie. Afară de asta e deștept ca tat'su, un șmecher în stare să-ți scoată nădragii fără să simți. Ceilalți, tot așa, fiecare cu numele lui.

PLUTONIERUL: Alt nume fiecare?

ANNA: Ia nu mai face pe cuviosul.

PLUTONIERUL: Atunci ăla trebuie să fie chinez. (*Arată spre băiatul cel mic.*)

ANNA: De unde până unde? E elvețian.

PLUTONIERUL: Întâi francezul, pe urmă elvețianul?

ANNA: Ce francez? Nici vorbă de francez. Ce-i tot încurcați, că ne prinde noaptea aici... Am spus elvețian, dar îl cheamă Fejos. Pe tat'su nu-l chema de loc așa. Lucra la fortăreață și-i plăcea să bea. (*Schweizerkas nu mai poate de bucurie și până și muta Kattrin e bucuroasă.*)

PLUTONIERUL: Atunci nu înțeleg cum de-l cheamă Fejos?

ANNA: N-aș vrea să vă jignesc, dar văd că nu o să muriți de prea multă deșteptăciune. Când a venit Fejos pe lume, tocmai trăiam cu un ungur. Nu-l supăra de loc că eram borțoasă, și s-a curățat de rinichi, cu toate că-n viața lui n-a pus în gură o picătură de băutură. Om foarte de treabă. Băiatul îi seamănă leit.

PLUTONIERUL: Doar nu era tat'su!

ANNA: Ce-arc a face, dar el îi seamănă leit. L-am poreclit Schweizerkas pentru că e vânjos ca toți elvețienii ăștia hrăniți numai cu brânză. (*Arătându-și fiica.*) Pe ea o cheamă Kattrin Haupt, e pe jumătate nemțoaică.

PLUTONIERUL: Frumoasă familie, n-am ce zice!

ANNA: Da, am cutreierat toată lumea cu căruța mea.

PLUTONIERUL: Bine! Facem însemnare de toate astea. (*Înseamnă.*) Ești din Barnberg, din Bavaria, cum de ai ajuns aici?

ANNA: Doar nu era să aștept până să ajungă războiul la Barnberg.

RECRUTORUL (*către băieți*): Ar trebui să vă strige la căruță, pe tine Joian și pe celălalt Plăvan, vite încălțate! Tare m-aș mira să mai scăpați vreodată de oiștea asta.

EILIF: Mamă, nu mă lași să-i dau una peste bot?

ANNA: Nu-ți dau voie, fii cuminte. Și acum, domnilor ofițeri, n-ați. Avea trebuință de un pistol bun, ori de o

cataramă? A dumitale s-a tocit de tot, domnule plutonier.

PLUTONIERUL: Altceva îmi trebuie mie. Ai niște băieți zdraveni cât un munte: pieptul lat, picioarele tari. Mă întreb de ce fug de serviciul militar.

ANNA (*repede*): Mută-ți gândul, plutoniere. N-am copii pentru oștire.

RECRUTORUL: De ce nu? E de câștigat aur și glorie. Vânzarea de cizme e treabă muierească. (*Lui Eilif.*) Ia vino-ncoace să te văd mai bine. Ce ești tu, bărbat ori pițigoi?

ANNA: E fricos ca un pițigoi. Destul să te uiți mai așa la el, că și cade jos...

RECRUTORUL: Strivind în cădere un vițel... (*Vrea să-l ia cu el.*)

ANNA: Lasă-l în pace. N-ai altă treabă?

RECRUTORUL: M-a înjurat. Mi-a zis că am bot. Vino să ne răfuim amândoi, ca bărbații.

EILIF: N-avea grijă, mamă, am eu ac de cojocul lui.

ANNA: Nu te mișca, haimana. Știu că ești bun numai de bătaie. (*Către recrutor.*) Are cuțit în cizmă, ăsta te taie.

RECRUTORUL: I-l scot ca pe un dinte de lapte. Hai, băiețașule.

ANNA: Să știi că te spui colonelului. Vă bagă pe amândoi la gros. Locotenentul îi face curte fie-mi.

PLUTONIERUL: Binișor, camarade! (*Către Anna.*) Și tu, ce-ai cu armata? N-a fost și tat'su soldat? Și a murit ca un viteaz, n-ai spus-o tu?

ANNA: A murit și-atâta tot. (*Arătându-l pe Eilif.*) E un copil. Vă știu eu, vreți să mi-l duceți la măcel, ca să căpătați cinci fiorini pe el.

RECRUTORUL: Deocamdată capătă el un chipiu frumos și o pereche de cizme de-alea cu carâmbul întors.

EILIF (*cu vrăjmășie*): Nu-mi trebuie nimic de la tine.

ANNA: „Vino să mă ajuți să facem o iahnie” îi spune iepurelui bucătarul. (*Lui Schweizerkas.*) Du-te și strigă

peste tot în gura mare că ăștia vor să-ți răpească fratele. (*Scoate un cuțit,*) încercați numai să mi-l furați, că vă înjunghii pe amândoi, canalii! Vă arăt eu să faceți război pe spinarea copiilor mei! Noi suntem oameni cinstiți și pașnici: vindem pânzeturi și șuncă.

PLUTONIERUL: Se vede că sunteți pașnici, după cuțit! Bagă-ți ghearele-n teacă, netrebnic! Mănânci pâine de pe urma războiului, ai spus-o chiar tu. Tu trăiești din război. Păi s-ar putea război fără soldați?

ANNA: Dar fără copiii mei.

PLUTONIERUL: Va să zică tu să mănânci carnea, și războiul să rămâie cu oasele. El vă îndoapă și vă îngrașă, și tu nu dai în schimb nimic, nu-i așa? Cine te-a poreclit „Courage” n-a nimerit-o. Tremuri de frică. Fac prinsoare că lor nu li-e frică.

EILIF: Mie nu mi-e frică de război.

PLUTONIERUL: Și de ce naiba ți-ar fi? Uită-te la mine. Ce, am dus-o rău în armată? Sunt soldat de la șaptesprezece ani.

ANNA: încă n-ai împlinit șaptezeci.

PLUTONIERUL: Vin și ăștia...

ANNA: Ba bine că nu. La doi coți în pământ.

PLUTONIERUL: Cobe! îmi cobești a moarte?

ANNA: Dar dac-o fi adevărat? Dar dacă ești însemnat pentru moarte? Dar dacă ți-aș spune că ești un cadavru cu bilet de voie de la comanduire, ce-ai avea de zis?

SCHWEIZERKAS: Prezice viitorul. O știe toată lumea.

RECRUTORUL: Ghicește-i plutonierului. O să-i facă plăcere.

PLUTONIERUL: Nu cred în asemenea fleacuri.

ANNA: Dă casca-ncoa. (*I-o dă.*)

PLUTONIERUL: Na-ți-o dacă vrei... Și dă-i înainte: să mai rădem nițel.

ANNA (*ia o coală de pergament și o rupe în două*): Eilif, Schweizerkas, Katrin, uitați-vă la mine; așa o să fim sfâșiați și noi dacă ne lăsăm târați prea mult în război.

(*Către plutonier.*) Pe un petic fac o cruce neagră. Negru e moarte.

SCHWEIZERKAS: Pe celălalt n-a mai scris nimic. Rămâne alb. Ai văzut?

ANNA: Le îndoi și le amestec. Așa cum suntem amestecați și noi de când ieșim din pânțele mamei. Acum trage un bilet și vezi ce-ți iese. (*Plutonierul e îngrijorat.*)

RECRUTORUL (*lui Eilif*): Află că nu recrutez pe orișicine. Eu nu mă mulțumesc cu puțin, asta se știe, dar cu tine e altceva. Tu mi-ai plăcut.

PLUTONIERUL (*băgând mina în coif, șovăitor*): Prostiil! Scamatorii! Numai ca să te orbească.

SCHWEIZERKAS: A scos o cruce neagră. A pățit-o.

RECRUTORUL: Acum nu-ți mai vâri și asta în cap. Nu omoară toate gloanțele.

PLUTONIERUL (*răgușit*): M-ai păcălit.

ANNA: Te-ai păcălit tu când te-ai făcut soldat. Și acum s-o luăm din loc. Nu-i în toate zilele război. Haidem!

PLUTONIERUL: Nu merge așa, să-ți tot bați joc de noi. Ți-am luat băiatul. Îl facem soldat.

EILIF: Mi-ar plăcea și mie, mamă.

ANNA: Ține-ți gura, diavole finlandez.

EILIF: Vrea și Schweizerkas să fie soldat.

ANNA: Numai la asta nu m-am așteptat! Dacă-i așa, să vă încercați norocul și voi. (*Fuge în fundul scenei să deseneze cruci pe bilete.*)

RECRUTORUL (*lui Eilif*): Gurile rele spun că în lagărul nostru suedez toți soldații sunt niște habotnici. Bârfe și defăimare! Nu se cântă psalmii decât duminica și o singură strofă, și cântă numai cei cu voce.

ANNA (*se întoarce cu coiful sergentului, în care a pus biletele*): Diavolii ăștia se leapădă de mamă, să guste din război, ca peștele din undiță. Dar să întreb biletele astea. Or să vază și ei dacă pământul e un rai. „Hai cu mine, băiete, să te fac căpitan.” (*Îi prezintă lui Eilif casca.*) Haide, scoate-ți un bilet și tu. (*Eilif și-l scoale, și ea i-l*

smulge din mină.) Ai văzut? O cruce! Nenorocită mumă, cu inima plină de durere! Moare secerat în floare. Îl pierde, ca și pe taică-su, vitejia! Ori judecă bine, ori s-a isprăvit cu el. Uită-te în ochii mei! Vrei să fii cuminte au ba?

EILIF: Poate că sunt.

ANNA: Atunci fii cuminte și stai lângă mă-ta. Râde cineva de tine, râde-i și tu lui în nas.

RECRUTORUL (*către Eilif*): Dacă faci pe tine de frică, îl iau pe frate-tu.

ANNA: Ți-am spus să le râzi în nas. Acum e rândul tău, trage și tu un bilet, Schweizerkas. Cu tine nu mai mi-e teamă, tu ești cuminte! (*Schweizerkas caută în cască.*) Ce te uiți așa la bilet? Nu e alb? Nu poate să fie și pe ăsta o cruce. Pe tine nu vreau să te pierd. (*îi ia biletul.*) Tot o cruce! Și ție? Poate că unde ești prea cuminte. O să piei și tu, dragul mamei, dacă nu mă asculți, cum te-am învățat de mic. Adu-mi întotdeauna restul când te trimit după pâine. Numai așa mai poți să scapi. Ia vezi, plutoniere, asta nu-i tot o cruce neagră?

PLUTONIERUL: Ba da, e o cruce. Dar nu pricep de ce mi-a căzut și mie una, că doar eu am grijă să stau întotdeauna în spatele frontului. (*Recrutorului.*) Nu-i nicio înșelătorie. Le cade rău și copiilor ei.

SCHWEIZERKAS: Cât mă privește, eu fac ce spune ea.

ANNA (*Katrinei*): Acum, nu te mai am decât pe tine. E și asta o cruce. (*îi întinde cască spre căruță, dar îi scoate tot ea biletul.*) E prea mult! Și pe tine te paște crucea! Pe tine o să te piardă inima ta bună. Din fericire, tu ești mută. Dacă limba nu te scutește să faci prostii, ea te împiedică măcar să le spui. Acum fieștecăre știe ce-l așteaptă. Fiți cu mare băgare de seamă, e nevoie. Sus! în căruță și înainte.

(*Îi dă plutonierului coiful înapoi și se urcă în căruță.*)

RECRUTORUL (*plutonierului*): Fă ce-oi face, că uite-i, pleacă.

PLUTONIERUL: Nu sunt de loc în apele mele.

RECRUTORUL: De ce ți-ai scos pe vântul ăsta coiful din cap? Ai răcit. Ține-o pe loc. Fă-te că-i cumperi ceva. (*Tare,*) Măcar să-ți arate catarama aia. La urma urmei ăsta e negoțul ei. Stați că vrea să cumpere plutonierul o cataramă.

ANNA: O cataramă de curea?... Jumătate fiorin. Face doi fiorini. (*Coboară din căruță.*)

PLUTONIERUL: Nu e prea nouă. Al dracului vânt! Aș vrea să mă uit la ea mai bine. (*Trece cu catarama în spatele căruței.*)

ANNA: Unde vezi tu vânt?

PLUTONIERUL: Poate că să tot facă o jumătate de fiorin. E de argint?

ANNA (*se duce la el, în spatele căruței*): Arc pe puțin două sute de dramuri.

RECRUTORUL (*către Eilif*): Hai să bem ceva, ca oamenii. Am gologani. Nu vii? (*Eilif nu e hotărâi.*)

ANNA: Atunci, jumătate de fiorin.

PLUTONIERUL: Nu mai pricep nimic. La atac sunt întotdeauna la urmă, un loc mai bun ca al meu nu se găsește. Pe ceilalți îi trimit înainte, să culeagă ei laurii. Mi-a trecut tot cheful. Și n-am băgat în gura azi nimic.

ANNA: Nu trebuie nici să pui toate la inimă. Nu face să-ți pierzi pofta de mâncare. Ferește-te de linia întâi și pace. Ascultă, ia colea o înghițitură de șnaps. (*Îi dă să bea.*)

RECRUTORUL (*l-a luat pe Eilif de braț și îl trage după el*): Zece fiorini peșin. Bravo soldat al majestății sale. Or să se omoare femeile după tine. Pe mine mă poți plesni peste gură că te-am jignit. (*les împreună. Katrin sare din căruță și scâncește înăbușit, vrând să strige.*)

ANNA: Da, da, viu Katrin, în sfârșit plutonierul plătește. (*Mușcă-n dinți moneda.*) Nu mă încred în orice ban de argint. Cine s-a fript cu ciorbă – suflă și-n iaurt,

domnule plutonier. Dar asta e bună. Și-acum, la drum.
Unde-i Eilif?

SCHWEIZERKAS: A plecat cu recrutorul.

ANNA (*încremenită un moment*): Vai de capul tău! (*Kattrinei.*)

Știu, tu nu poți spune nimic, nu-i vina ta.

PLUTONIERUL: N-ar fi rău să iei și tu o înghițitură. Așa e viața! Și meseria de soldat nu-i chiar atât de rea. Ți place să-ți umpli gușa în război, dar nu vrei să pierzi din coadă niciun fulg, nu-i așa? ANNĂ: Kattrin, înhamă-te cu fratele tău la căruță.

(Fratele și sora trag în ham, maica merge după căruță.)

PLUTONIERUL (*privind în urma lor*): Cine trăiește din război plătește.

2

În anii 1625 și 1626, Anna, cu grosul armatei suedeze, cutreieră Polonia. Sub zidurile fortăreței Walhof își revede fiul soldat. Norocoasa vânzare a unui clapon și zilele de mărire ale curajosului ei fiu.

*Cortul generalului. Lângă el – bucătăria. Bubuituri de tun.
Bucătarul se ceartă cu Anna, care vrea să-i vândă
claponul.*

BUCĂTARUL: Șaizeci de gologani pe o vrabie ca asta?

ANNA: Vrabie, gogeamite curcanul? Să nu-și poată plăti generalul un clapon, șaizeci de gologani? Fii serios! Bagă de seamă să n-o pățești, dacă n-ai ce-i; pune pe masă la prânz.

BUCĂTARUL: Cu zece gologani de ăștia cumpăr o duzină, colo, după colț.

ANNA: Claponi ca ăsta? O duzină? Acum, pe asediu, când foamea te rupe de mațe? Poate găsești vreun șobolan. Zic „poate” fiindcă îi mănâncă și pe ei. Aleargă oamenii după câte un șobolan mort de foame. Cincizeci de fiorini pentru un clapon uriaș, și încă în timp de asediu!

BUCĂTARUL: Parc-am fi noi asediații, nu ăia. Noi îi asediem pe ei, nu ei pe noi – bagă-ți asta bine în cap.

ANNA: Dar cu mâncarea n-o ducem mai bine ca ei, ba o ducem mai prost. Au cărat-o cu ci în cetate. Ei petrec și noi... Nici țărani nu mai au nimic în satele dimprejur.

BUCĂTARUL: Au, dar ascund.

ANNA (*triumfătoare*): N-au nimic. Sunt ruinați, ce să mai vorbim? Mor de foame. Pe unii i-am văzut rozând rădăcini. Dacă le-ai da o bucățică de curea fiartă, s-ar

linge pe degete... Asta e, și dumneata îmi dai patruzeci de gologani pe un clapon cât un vițel!

BUCĂTARUL: Treizeci – nu patruzeci. Am spus: treizeci!

ANNA: Țsta nu-i un clapon ca toți claponii; am aflat că-i o pasăre talentată, așa de talentată, încât nu mănâncă fără muzică, are marșul ei favorit. Știe să socotească, atât e de inteligentă. Cum să fie prea mult patruzeci de gologani? Generalul îți sucește gâtul dacă nu-i dai nimic în farfurie.

BUCĂTARUL: Uite ce fac. *(Ia o bucată de carne de vacă și pregătește cuțitul s-o taie.)* Am bucata asta frumoasă de carne și o gătesc. Îți dau două secunde să te gândești.

ANNA: Treaba dumitale. Vaca asta a fost tăiată anul trecut.

BUCĂTARUL: Am văzut-o cu ochii mei fugind pe dinaintea cortului aseară.

ANNA: Atunci, se vede că se împruțise încă de pe când era vie.

BUCĂTARUL: La urma urmei, o fierb și cinci ceasuri și tot se înmoaie. *(Începe s-o taie.)*

ANNA: *Pune-i piper mult, să nu simtă generalul că pute. (În cort intră generalul, un predicator de front și Eilif.)*

GENERALUL *(bătându-l pe Eilif pe umăr)*: Intră, fiule, în cortul comandantului tău și așează-te de-a dreapta lui. Ai făcut o mare faptă eroică, într-un război sfânt, în slava lui Dumnezeu. Îndată ce luăm orașul, te voi răsplăti cu o brățară de aur. Noi am venit să le mântuim sufletele și ei, ca niște ticăloși, ca niște porci de țărani ce sunt, ce fac? își ascund vitele! Ca să-și îndoape popii cu carne; dar tu i-ai învățat minte. Uite, ia cana asta de vin negru, s-o bem dintr-o înghițitură! *(Beau.)* Părintele o să bea pe dracu, el e cucernic. Puiule, n-ai vrea să mănânci ceva?

EILIF: Ceva carne n-ar strica.

GENERALUL: Bucătar, ai auzit?

BUCĂTARUL: Știe că n-am ce să-i dau lui și-și mai. Aduce și musafiri.

(Anna îi face semn să tacă, vrând să asculte.)

EILIF: Când îi snopești pe țărani, ți se face foame.

ANNA: Doamne, ăsta-i Eilif al meu!

BUCĂTARUL: Cine?

ANNA: Fi-miu cel mare. De doi ani l-am pierdut din ochi; mi-a fost furat; se vede că se află la mare cinste dacă însuși generalul îl pofteste la masă. Și tu ce-ai pregătit de mâncare? Nimic? Ai auzit ce-ar vrea să mănânce oaspetele generalului: carne! Ascultă, cumpără cât mai repede claponul, costă numai un fiorin.

GENERALUL (*se așază la masă împreună cu Eilif și cu preotul*): Mă, bestie de bucătar, mâncare, că te sfărâm.

BUCĂTARUL: Lua-l-ar dracu, adu-l înapoi, zgrițoroaico!

ANNA: Păi, nu mai e o vrabie?

BUCĂTARUL: Vrabie, nevrabie, dă-l înapoi! Păcat de cei cincizeci de bani!

ANNA: Am spus un. Fiorin. Pentru fiul meu – poftit de domnul general – niciun preț nu mi se pare prea mare.

BUCĂTARUL: Măcar jumulește-l, până fac eu focul.

ANNA (*se așază să jumulească claponul*): Ce-o să-și mai zgâiască ochii când o să mă vadă! E băiatul meu viteaz și deștept. Am și unul fricos, dar ascultător. Fata – parcă nici n-aș avea-o. Noroc că e mută.

GENERALUL: Mai bea, fiule, din *falern*-ul meu preferat nu mai am decât un boloboc sau cel mult două, dar meriți să-l bei, nu-mi pare rău. Văd că sfânta credință nu a pierit din armata mea. Păstorul ăsta de suflete, lasă-l să se uite la noi și să predice, nemernicul. Și acum, fiul meu Eilif, povestește-ne cu ce șmecherie ai păcălit pe țărani și cum le-ai luat douăzeci de vite. Nădăduiesc că sunt pe drum.

EILIF: Într-o zi, cel mult două le avem aici.

ANNA: A avut el, Eilif, grijă, fiți pe pace, fără întârzierea asta n-ați mai fi pupat voi claponul meu.

EILIF: Uite, lucrurile s-au întâmplat așa: am aflat că țăranii scoteau vitele noaptea într-ascuns și le grămădeau într-un loc anumit, de unde cei din oraș veneau să le ia. I-am lăsat să le adune în liniște și nu m-am mișcat. Oamenilor mei le-am micșorat porțiile două zile, ca să-i flămânzesc și să le crească pofta de carne, încât înghițeau în sec numai când auzeau un cuvânt care semăna cu cuvântul carne.

GENERALUL: Deștept băiat!

EILIF: Știu eu? Pe urmă au mers lucrurile strună. Numai că țăranii veniseră cu ciomege și erau de trei ori mai mulți și au sărit pe noi, vă închipuiți. M-am pomenit cu patru tăbărâți pe mine și aruncându-mi sabia din mână cât colo. Și strigau la mine: predă-te! Ce mă fac? Îmi zic eu, ăștia mă fac piftie.

GENERALUL: Și ce-ai făcut?

EILIF: Am izbucnit într-un hohot de râs.

GENERALUL: Zău?

EILIF: Da, am râs. Apoi am stat de vorbă. Începui o tocmeală. Le spusei: douăzeci de fiorini de bou e prea mult, dau cincisprezece. Ca și cum – ha, ha, ha, ha! — umblam să plătesc. Ei rămân cu gura căscată și se scarpină în cap. Eu ce fac? Repede iau sabia de jos și-i fac bucăți. Cu ajutorul lui Dumnezeu, am isprăvit. La foame, omul nu se mai uită, nu-i așa?

GENERALUL (*către preot*): Ce-ai de zis, păstorule sufletesc?

PREDICATORUL: La drept vorbind, asta nu se găsește în Sfintele Scripturi. Domnul nostru Iisus Christos a făcut, e adevărat, din cinci pâini, cinci sute. Dar pe acea vreme nu era lipsă și el putea cere să-ți iubești aproapele, căci lumea era sătulă. În vremurile noastre e altceva.

GENERALUL (*râde*): Cu totul altceva. Orișicum, dă și tu o cană pe gât, fariseule. (*Către Eilif.*) Va să zică i-ai făcut bucăți. Foarte bine. Ca să aibă ce îmbuca viteaza mea armată. Nu zic și Scripturile că „ceea ce faci pentru cel mai mic din semenii tăi, pentru mine ai făcut?” Și tu ce-

ai făcut pentru micii mei soldați? Le-ai dat carne bună la masă. De când se luptă pentru Dumnezeu, nu mai vor pâine mucegăită.

EILIF: Da, mă aplec, pun mâna pe sabie și-i fac bucățele.

GENERALUL: Ai sânge de cezar în vinele tale. Ar trebui să-l vezi pe rege. Haide, golește-ți cana.

EILIF: L-am văzut de departe. Strălucea ca soarele. Aș vrea să semăn cu el.

GENERALUL: Ai ceva din el. Eu prețuiesc soldații viteji ca tine, Eilif, și-i iubesc că pe niște copii ai mei. *(Îl duce la harta.)* te uită în ce dandana am intrat. Ar fi. Nevoie de mulți viteji ca tine.

ANNA *(care ascultase, jumulește cu ciudă claponul)*:
Ăsta trebuie să fie un comandant foarte rău?

BUCĂTARUL: Foarte mândăcios, dar de ce foarte rău?

ANNA: Ba rău, fiindcă are nevoie de soldați viteji. Dacă s-ar pricepe să alcătuiască un plan de luptă, n-ar avea nevoie de viteji, i-ar fi de ajuns soldații de rând. Și să știi că peste tot în marile virtuți se cunoaște o lipsă.

BUCĂTARUL: Eu credeam că tocmai virtuțile sunt un semn bun.

AN NA: Nu. Un semn prost. De ce? Dacă un general e un prost, își vără oamenii într-o fundătură din care le trebuie multă vitejie ca să scape. Dacă șeful e zgârcit și se calicește la numărul oamenilor recrutați, ar trebui ca soldații lui să aibă puteri de uriaș, de la cel dintâi până la cel din urmă. Dacă e un bezmetic și nu-i pasă, soldații trebuie să-i fie isteți ca șerpuii. Dacă-i copleșește cu datorii și porunci, numai împrejurarea că-i sunt credincioși îi mai ține. Toate astea sunt virtuți și nu are trebuință de ele o țară bine orânduită și cu șefi înzestrați. Într-o țară bună sunt de ajuns însușirile mijlocii. Ai voie să fii și tâmpit și laș, dacă vrei.

GENERALUL: Pun rămășag că tat'tu a fost ostaș.

EILIF: Un mare ostaș, mi-a spus mama, care mi-a mai spus că nu-i semăn. Știu și un cântec în felul ăsta.

GENERALUL: Cântă-ni-l. (*Uriând.*) Ce-i cu masa asta că nu mai e gata?

EILIF: Se numește: „Cântecul femeii și al soldatului”.
(*Cântă dansând cu sabia un dans războinic.*)

Ce i-a spus soldatului,
Clipei scăpătatului,
O bătrână-a satului?
„Oasele, până la unul,
Vi le face țândări tunul,
Pușca găurile-n piele
Bună nici pentru obiele.
Apele când să le treci
Seamă ia să nu te-îneci.
Vezi să nu îți fure viața
În spărturile ei gheața.”
Dar soldatul, bun soldat,
Sfatul nu l-a ascultat.
El ascultă, ca de-o cobe,
Doar de trâmbiți și de tobe,
Care-l duc, sunând frumos,
Toată țara-n sus și-n jos.
Și soldatul ce-a răspuns
Bătrânichii? „Pe ascuns,
Prin primejdii mă strecor
Și prin gloanțe binișor,
Sabia îmi face loc
Și prin apă și prin foc
N-avea, maică, nicio grijă,
Nu m-atinge nicio schijă.”
Și soldatul râse tare,
Pe când luna călătoare
Palidă ieșea din zare,
Pâlpâind ca o feștilă
Peste satul de șindrilă.
Maică, roagă-te, mai bine,
Pentru noi și pentru mine.

ANNA (*din bucătărie cântă în continuare, lovind cu linguroiul într-o tigaie*):

V-a zburat căldura-n vânt
Ca un fum de pe pământ.
Vitejiile, eroi,
Numai fum duc înapoi.
Îngropați în amintire
Suntem niște cimitire.

EILIF: Ce-i asta?

ANNA: Și oșteanul cel viteaz
A căzut momit în iaz.
Și s-a dus și s-a tot dus
Învârtit în jos și-n sus,
Dus de ape, pe sub gheață.
Nu-i nici moarte, nu-i nici viață,
Nici căldură nu-i, nici fum.
Ceață scuturată-n drum.
Drum de vale Fără cale.

GENERALUL: Ăștia văd că au toate îndrăznelile în
bucătăria mea.

EILIF (*intră în bucătărie și își îmbrățișează mama*): Va să
zică ne-am regăsit! Ce fac ceilalți?

ANNA: Fericiți ca peștele în eleșteu. Schweizerkas e
casierul regimentului doi. Cel puțin nu mai e trimis în
linia întâi. Nu-l puteam ține deoparte de tot.

EILIF: Dar picioarele, cum le mai simți?

ANNA: Mi-e greu dimineața să mă încălț.

GENERALUL (*s-a apropiat de ei*): A, e copilul tău? N-ai mai
avea să-mi dai și alți băieți buni ca el?

EILIF: Mai spune că n-ai noroc! Ai căzut tocmai la timp să
auzi laudele aduse băiatului tău.

ANNA: *Le-am auzit. (îi cârpește o palmă zdravănă.)*

EILIF (*cu mâna la falcă*): Asta-i pentru că am pus mâna pe
boi?

ANNA: Pentru altceva. Pentru că nu te-ai predat când ți-au
sărit țărani în spinare. Nu ți-am spus, nemernicule, să

ai grijă de tine? Diavol de finlandez ce ești! (*Generalul și
predicatorul râd cu hohote din ușă.*)

3

Trei ani mai târziu. Anna e prizonieră împreună cu resturile unui regiment finlandez. Izbutește să-și scape căruța și fata, dar îl pierde pe Schweizerkas, cel mai onest dintre copii.

Lagăr militar. Prins de prăjină, flutură steagul regimentului. E după-amiază. De la căruța încărcată din belșug cu tot felul de mărfuri noi până la un tun e întinsă o frânghie. Kattrin strânge rufele și le pune pe tun. Anna se tocmește cu magazinerul pe un jac de gloanțe. Schweizerkas – în uniformă de casier al regimentului – se uită la ei. Yvette Pottier, o femeie plăcută la, înfățișare, cu o sticlă de rachiu în fața ei, coase la o pălărie fistichie, bălțată, din toate culorile peticelor din care a fost făcută. Și-a scos ghetetele roșii, cu tocuri înalte și stă în ciorapi.

MAGAZINERUL: Ți-am lăsat sacul la doi fiorini, ieftin. Am nevoie de bani: colonelul a băut cu ofițerii toată provizia în două zile.

ANNA: Păi astea sunt din munițiile armatei. Dacă se găsesc la mine, ajung la Curtea Marțială. Va să zică, netrebnicilor, voi vindeți gloanțele și soldații n-au cu ce să tragă în dușman.

MAGAZINERUL: Nu scoate ghearele. O mână spală pe alta.

ANNA: Nu cumpăr materiale militare.

MAGAZINERUL: Ai putea să le treci pe furiș deseară magazinerului de la al patrulea, pe cinci, ba chiar pe opt fiorini, dacă-i dai chitanță de doisprezece fiorini. El nu mai are gloanțe de loc.

ANNA: Păi de ce nu i le dai tu?

MAGAZINERUL: N-am încredere, că mi-e prieten.

ANNA: Dă sacu-ncoa! (*Către Kattrin.*) Pune-l deoparte și plătește-i un fiorin și jumătate. (*La protestele magazinerului.*) Am zis – un fiorin și jumătate. (*Kattrin duce sacul, magazinerul o urmează. Anna către Schweizerkas.*) Ia-ți izmenele și păstrează-le bine, suntem în octombrie, poate că vine toamna. Ai înțeles? N-am zis că trebuie să vie. Am învățat să nu mai aștept nimic sigur, nici timpurile anului. Dar un lucru care neapărat trebuie să fie sigur, orice s-ar întâmpla, este casieria regimentului. Ești în regulă?

SCHWEIZERKAS: Da, mamă.

ANNA: Nu uita că te-au făcut casier fiindcă ești cinstit, și nu îndrăzneț ca frate-tu, și mai ales fiindcă ești atât de copilăros, încât nici nu ți-ar trece prin gând că ai putea să fugi cu banii. N-ai să faci tu așa ceva; dinspre partea asta sunt sigură. Vezi să nu se piardă izmenele!

SCHWEIZERKAS: Nu, mamă, le pun sub saltea. (*Vrea să plece.*)

MAGAZINERUL: Vin și eu, casierule, cu tine.

ANNA: Cred că n-ai să-l înveți tertipurile voastre de pungășie. (*Magazinerul pleacă fără să salute, însoțit de Schweizerkas.*)

YVETTE (*făcând un semn în urma lui*): Magaziner, ai putea să dai bună ziua!

ANNA (*către Yvette*): Pe ăștia doi nu-mi place să-i văd împreună. Nu-i o societate dorită pentru fi-miu. Târâș-grăpiș, războiul poate deocamdată merge încă vreo patru, cinci ani până să intre toate țările în horă. Un pic de prevedere și multă băgare de scamă și fac afaceri bune. Ai uitat că-n boala ta n-ai voie să bei nimic înainte de amiază?

YVETTE: Cine zice că sunt bolnavă – mă ponegrește.

ANNA: Toată lumea.

YVETTE: Atunci toată lumea minte. Tanti dragă, sunt desperată din pricina asta, toată lumea mă ocolește ca pe un câine râios și poftim, eu îmi gătesc pălăria! (*Dă cu*

pălăria de-a azvârlita.) De-aia și beau înainte de masă, eu, care nu luam în gură o picătură până nu mâncam. Am început să fac laba găștii pe la ochi. Acum mi-e totuna. La regimentul doi mă cunosc toți finlandezii. Când m-a lăsat omul meu cel dintâi, mai bine rămâneam acasă. Noi n-avem dreptul la mândrie, noi trebuie să înghițim toate murdăriile bărbaților, fără să clipim. Altfel ne scufundăm de tot.

ANNA: Iar începi povestea cu Piter, în fața copilei ăsteia nevinovate?

YVETTE: Las-o s-audă, să știe să se ferească de dragoste.

ANNA: Din pățaniile altora nu învață nimeni nimic.

YVETTE: Lasă-mă cel puțin să-mi ușurez sufletul. Nu s-ar fi întâmplat nimic, dacă nu mă nășteam în Flandra mea frumoasă. Nu l-aș fi întâlnit niciodată și nu ajungeam acum în Polonia. Era bucătar militar; olandez bălan și slab ca un țâr. Ferește-te, Kattrin, de bărbații slabi. Ce știam eu pe atunci și cum aș fi bănuț eu că era înădit cu alte fete și că era poreclit „Piter pipă”, pentru că făcea dragoste cu luleaua-n gură, pe apucate? (*Cântă cântecul înfrățirii.*)

Aveam doar șaisprezece ani
Când, năvălind niște dușmani,
Ne-am pomenit cu ei în țară.
Dăduse vremea-n primăvară.
El mă văzuse, când să treacă-și
Vârâse sabia în teacă,
Întinse mâna, i-o dădui
Fără să știu c-o dau și cui.
Veniră nopțile de mai
Și tot fără să știu mă luai
După dușmanii strânși prin crâng,
Și fără teamă că mă strâng
Fugind de-acasă și de-ai mei
M-am înfrățit în crâng cu ei.
Toba bătea ca de-obicei.

Dușmanii mulți – un calendar.
Al meu era la trupă bucătar.
Ziua-l uram și noaptea l-am iubit
Noaptele-n mai sosesc mai liniștit.
Oștirea se-adunase în pădure,
Bătea din tobe-n aerul ușure
Și eu mă înfrăteam cu ei
În crâng și-n flori ca de-obicei.
Mă pedepsise cerul greu,
Să nu mai fiu de-atuncea eu,
Ai noștri nici nu au simțit
Dușmanul că mi l-am iubit,
Și chinul meu de-o-ntreagă viață
Începe într-o zi de ceață,
Deodată, într-o dimineață.
Dușmanii și iubitul meu
Plecând s-au dus cu Dumnezeu
Și am plecat din crâng și eu.
Cinci ani de-atunci încoa', întregi,
Tot cat în gol, cinci ani pribegi.
A mai trăit, sau, nevăzut,
Să fi scăpat? Să fi căzut?

(Se duce clătinându-se în spatele căruței.)

ANNA: Nu-ți iei pălăria?

YVETTE: S-o ia cine vrea.

ANNA: Povestea asta să-ți fie de-nvățătură, Kattrin. Să nu te-ncurci niciodată, m-auzi tu? Niciodată cu soldați. Iubirea e o putere din cer. Nici cu târgoveții nu-i viața prea trandafirie. Iubitul se jură că ți-ar săruta și pământul de sub picioare. Aoleu! Te-ai spălat ieri pe picioare? Și așa, ajungi sluga lui. Mulțumește Celui-de-sus că ești mută; că n-ai cum să te tăgădui de la o zi la alta și n-ai să te mâhnești că ai spus adevărul. Al Bucătarul generalului. Ce-o mai fi vrând și ăsta?

(Intră bucătarul și predicatorul.)

PREDICATORUL: Vă aduc știri de la Eilif și s-a luat și bucătarul după mine, fiindcă tare i-ai mai plăcut.

BUCĂTARUL: îl însoții să iau și eu nițeluș aer.

ANNA: Poți să-l iei cât vrei, dacă asta te doare. Numai să fii cuviincios. Ce vrea Eilif de la mine? Bani? Nu am.

PREDICATORUL: De fapt știrile erau mai mult pentru fratele-su, casierul.

ANNA: Nu-i aici și nici într-altă parte. Schweizerkas nu-i casierul lui frate-su. Să mă mai slăbească Eilif cu șiretlicurile lui. *(îi dă bani dintr-o pungă pe care o poartă cu ea.)* Dă-i banii ăștia. Păcat și nerușinare să faci speculă cu dragostea de mamă.

BUCĂTARUL: Nu mai are mult și trebuie să-i plece regimentul pe front și de-acolo, cine știe, poate că la moarte. Ar trebui să mai rotunjești suma, ca nu cumva să-ți pară rău mai târziu. Voi, femeile, sunteți întâi aspre, dar pe urmă vă căiți. Ce te costă să-i dai la trebuință un ciocan de rachiu cui ți l-a cerut? Nimic, dar i-l refuzi. Nu trece mult și crește iarbă peste bietul om din pământ. Poftim de-l mai dezgroapă.

PREDICATORUL: Nu te mai înduioșa așa, bucătare. Să cazi într-un război ca ăsta e o bucurie, nu-i o nenorocire. De ce? Pentru că războiul ăsta nu-i un război ca toate războaiele. Noi ne batem pentru sfânta credință. E un război sfânt, plăcut lui Dumnezeu!

BUCĂTARUL: Ce-i drept nu-i păcat! Pe de o parte, războiul ăsta seamănă cu celelalte leit: dăm foc orașelor, spintecăm, măcelărim, jefuim și din timp în timp violăm. Însă pe de altă parte, el se deosebește de toate prin aceea că-i un război sfânt. E limpede, însă, vezi, el vine și cu sete.

PREDICATORUL *(arătând pe bucătar)*: Eu am încercat să-l împiedic să vie, dar a spus că i-ai căzut la inimă. Te

visează noaptea.

BUCĂTARUL (*și-aprinde o pipă scurtă*): Un pahar de rachiu adus de o mână frumoasă e tot ce-aș fi dorit. Dar l-am plătit destul de scump. De-a lungul drumului, domnul părinte a făcut atâtea glume, de atâtea soiuri, pe socoteala mea, încât. Roșesc și acum de rușine.

ANNA: Țsta și-a mai atârnat de el haine bisericești! Trebuie să vă dau ceva de băut, să nu vă fie urât și să-mi faceți și propuneri rușinoase. (*Le umple paharele.*)

PREDICATORUL: „Uite cum vine ispita”, spunea odată preotul palatului și-i căzu victimă. (*Trecând pe Ungă căruță, vede pe Kattrin.*) Cine-i această încântătoare făptură?

ANNA: Nu-i o încântătoare făptură. E o persoană cinstită.

(Predicatorul, bucătarul și Anna se duc în spatele căruței. Kattrin se uită după ci, lasă fufele și ia pălăria, ridicând-o de jos, apoi se încalță cu ghetete roșii. Din spatele căruței se aude discuția politică dintre Anna, bucătar și predicator.)

ANNA: Ce caută polonezii să-și bage nasul în treburile Poloniei? E adevărat, regele nostru le-a cotropit țara cu cai, cu soldați și căruțe, dar ei în loc să ție pacea s-au amestecat în daraverile țării lor și-l atacă pe rege tocmai când merge liniștit prin ținuturile lor. Ei sunt răspunzători de război și de sângele vărsat.

PREDICATORUL: Regele nostru era însuflețit de un singur gând – libertatea popoarelor pașnice. Împăratul ținea sub ciubotă și pe nemți și pe poloni. Trebuia regele să-i libereze!

BUCĂTARUL: Sunt de aceeași părere și rachiu e minunat. Se vedea și pe fața dumitale. Dar, fiindcă veni vorba de el, regele a plătit scump libertatea pe care a ținut cu tot dinadinsul să o dea și Germaniei. A trebuit să puie în Suedia birul pe sare și să bage la pușcărie sau să-i rupă în bucăți pe nemții care țineau să rămâie robi ai

împăratului. Când neamțul refuza să fie „eliberat”, regele nu glumea. Întâi voise să ocrotească numai Polonia de oameni răi și mai ales de împărat, dar pofta vine mâncând, așa că s-a apucat să ocrotească toată Germania. Bietul nostru rege, în bunătatea lui, și-a risipit aurul și mila cu dărnicie și la urma urmei cu ce s-a ales? Cu necazuri. Atâtea cheltuieli l-au silit bineînțeles să urce dările și să le înmulțească sleind răbdarea poporului. De partea lui n-a fost decât voința Celui-de-sus... Atât. Dar tot e bine, căci altfel s-ar fi putut spune că umbla numai după câștiguri pentru sine. Pe când așa, putea să aibă conștiința liniștită, lucru de căpetenie pentru el!

ANNA: Se vede bine că nu ești suedez. Ai vorbi altfel de regele erou.

PREDICATORUL: La urma urmei, mănânci pâinea lui.

BUCĂTARUL: Nu mănânc eu pâinea lui. Eu i-o coc.

ANNA: Regele Suediei nu poate fi învins. Soldații lui cred în el. *(Cu toată seriozitatea.)* Grangurii noștri spun chipurile că se războiesc pentru Dumnezeu, că se bat numai pentru cauze bune și frumoase. Dar, nici ei nu sunt mai nebuni decât dumneata sau decât mine. Se bat pentru câștig și aliș-veriș. Dc n-ar fi așa, dacă războiul nu ne-ar aduce nimic, nici oamenii mărunți ca mine nu l-ar mai face.

BUCĂTARUL: E-așa.

PREDICATORUL: Dumneata ești olandez, înainte de a-ți arăta părerile despre Polonia, n-ai face rău să te uiți nițel și la steagul care fâlfăie peste noi.

ANNA: Aici sunt numai buni protestanți. Noroc!

(Cu pălăria Yvettei în cap și imitând felul acesteia de a se fuduli, Kattrin a ieșit la plimbare. Deodată se aud bubuituri de tun și pârâituri de puști și tobe. Anna, bucătarul și predicatorul sar după căruță; bărbații cu paharele în mână. Magazinierul și un soldat se aruncă de-a fuga pe tun și

încearcă să-l urnească din loc.)

ANNA: Ați căpiat? Stați să-mi iau întâi rufe. (*Se căznește să și le scape.*)

MAGAZINERUL: Ne atacă papistașii! Fugiți de-aici! (*Soldatului.*) Ia tunul cu tine.

BUCĂTARUL: Doamne, de unde-l mai iau pe general? Anna, o să mai viu eu la câte un pic de taifas. (*Fuge.*)

ANNA: Ți-ai uitat luleaua!

BUCĂTARUL (*de departe*): Te rog să nu mi-o pierzi, că-mi mai trebuie.

ANNA: Cad și papistașii ăștia tocmai acum, când puseserăm și noi câte ceva în pușculiță.

PREDICATORUL: Va să zică, o iau și eu la picior. Dar cu dușmanul după mine e cam primejdios. „Fericiți cei pașnici!” se zice în timp de război. De-aș fi avut măcar o haină mai lungă.

ANNA: Nu mai dau haina mea cu împrumut nici dac-ar trebui să scap cu ea o piele de popă. Am experiență.

PREDICATORUL: Gândește-te la primejdia prin care trec cu credința mea protestantă.

ANNA (*îi dă o haină*): Ți-o dau împotriva conștiinței. Și cară-te mai iute.

PREDICATORUL: Mulțumesc de generozitate, dar poate că-i mai bine să nu mă mișc din loc; s-ar putea să fiu bănuțit, vâzându-mă fugind.

ANNA (*către magazinier*): Lasă tunul în pace, măgarule. Crezi că o să ți-l cumpere cineva? Îi iau în păstrare eu. Spală putina, și repede.

MAGAZINERUL (*fugind*): Mi-ești martor că am făcut tot ce-am putut.

ANNA: Pot să și jur! (*Vede pălăria din capul Kattrinei.*) Ce faci fă, cu pălăria aia de curvă? Aruncă-ți numaidecât capacul ăsta din cap. Ai înnebunit? Dușmanul e lângă noi. (*Îi smulge Kattrinei pălăria.*) Vrei să te vadă înzorzonată ca o paieță și să facă din tine o târfă de

stradă? A, i-ai încălțat și ghetete. Și-a pus ghetete roșii, proasta. Scoate-le! (*Vrea să i le tragă din picioare*). Iisuse, Mărie, veniți-mi într-ajutor! Domnule predicator, scoate-i, te rog, ghetetele astea. Mă întorc numaidecât. (*Fuge la căruță.*)

YVETTE (*vine pudrându-se*): Ce noutate! Au venit catolicii. Unde mi-e pălăria? Cine-a călcat-o în picioare? Nu pot să mă arăt așa. Drept ce m-ar lua? Nici ogindă n-am. (*Predicatorului.*) Mă prezint bine? N-am dat cu prea multă pudră?

PREDICATORUL: Foarte bine.

YVETTE: Și unde-mi sunt ghetetele? (*Nu le poate vedea, Kattrin ascunzându-și picioarele sub rochie.*) Că le-am lăsat aici. Poftim! O să trebuiască să mă duc până la cortul meu desculță.

(*Pleacă. Schweizerkas vine pe de-a fuga cu o casetă mică sub braț.*)

ANNA (*venind cu un pumn de cenușă, către Kattrin*): Ține, ți-am adus cenușă. (*Către Schweizerkas.*) Ce-ai acolo, mă?

SCHWEIZERKAS: Caseta regimentului.

ANNA: Ia mai dă-o dracului! Crezi c-ai mai avea de încasat ceva?

SCHWEIZERKAS: Păi, mi-a fost incredințată mic. (*Se duce-ncolo.*)

ANNA (*predicatorului*): Scoate zdrențele astea de pe dumneata, domnule predicator, că tot o să te cunoască și cu laibărul meu. (*Îi mănjește fața Kattrinei cu cenușă.*) Stai, nu te mișca! Ce porcărie! Santinelele erau bete. Așa, cu nițel jeg, ai scăpat. Bine spune vorba aia că să pui lumina sub obroc. Soldatul, când mai e și papistaș, c de ajuns să dea ochii cu o mutră mai drăguță și gata! O nouă curvă s-a născut pe lume. Îi țin câteva săptămâni flămânzi și când i-au dat burții drumul din curea, să te ții năvală pe băutură și fete! Da. Ia uită-te la mine.

Merge! Parc-ai ieșit din gunoi. Nu tremura. Nu se mai întâmplă nimic. (*Către Schweizerkas.*) Unde-ai băgat caseta?

SCHWEIZERKAS: Mă gândeam s-o ascund în căruță.

ANNA (*însăpăimântată*): Cum, în căruța mea? Nu ești în toate mințile? O neghiobie ca asta, și ne spânzură pe câteșitrei.

SCHWEIZERKAS: Atunci mă duc s-o pun într-altă parte, ori mai bine fug cu ea.

ANNA: Stai pe loc, e prea târziu să fugi.

PREDICATORUL (*pe jumătate dezbrăcat*): Pentru Dumnezeu, steagul!

ANNA (*coboară steagul regimentului*): Nici nu-l mai vedeam. Îl am de douăzeci și cinci de ani. (*Canonada devine mai puternică.*)

(Trei zile mai târziu. Tunul nu mai e unde era. Anna, Katrin, Schweizerkas și predicatorul stau îngrijorați la masă.)

SCHWEIZERKAS: Lenevesc de trei zile și sergentul-major, care era așa de bun cu mine, trebuie să fi început să se întrebe unde-o fi Schweizerkas cu banii de soldă?

ANNA: Fii bucuros că încă nu te-a recunoscut nimeni.

PREDICATORUL: N-ai de ce să te plângi. Dar eu, servitorul Domnului, ce să mai zic că nu-mi pot face rugăciunile de preot, aici, fără primejdia vieții? Când inima ți-e plină, nu te mai rabdă gura. Dar vai! Gura mea trebuie să rabde.

ANNA: Va să zică, amândoi pe capul meu, unul cu biserica lui și celălalt cu caseta. Mă întreb care din doi e mai primejdios.

PREDICATORUL: Suntem în mâna lui Dumnezeu.

ANNA: Nu-i chiar așa. Totul nu-i chiar atât de pierdut. Orișicum, noaptea nu pot să mai dorm. Din pricina ta mai ales, Schweizerkas. În ce mă privește pe mine, mi se

pare că, târâș-grăpiș, m-am strecurat. Le-am povestit că urâsc pe Anticristul suedez, că l-am văzut cu ochii mei într-adevăr, cu cele două coarne ale lui, și că vârful cornului stâng era cam tocit. În plin interogatoriu, i-am întrebat de unde aș putea să cumpăr niște luminări mai ieftine. Din fericire, știam ceva din cele bisericești. Tatăl lui Schweizerkas era catolic și câteodată glumea pe socoteala religiei lui. M-or fi crezut ei, poate pe jumătate, dar neavând cantină la regiment, au mai închis nițel ochii și poate că o să ies față curată. Suntem prizonieri, dar ca șoarecii într-o roată de cașcaval.

PREDICATORUL: Laptele ăsta nu e rău, numai că nu e destul. Ar trebui să ne mai micșorăm pofta de mâncare. Adevărul e că suntem învinși.

ANNA: Cine a fost învins? Nu întotdeauna izbânda și înfrângerea celor de sus sunt și ale oamenilor de jos – ba mai niciodată. Ba înfrângerile celor mari sunt uneori câștigul celor mici. Nimic nu e pierdut afară de onoare. Îmi amintesc că odată, în Livonia, comandantul nostru a mâncat o așa sfântă de bătaie, încât la învălmășeală am pus mâna pe un cal, care a tras la căruța mea vreo șapte luni, până ce-am învins noi și s-a făcut inventarul. Drept vorbind, pe noi cei de jos ne costă și victoriile și înfrângerile tot atât de mult. Pentru noi e mai bine când politica stă pe loc. (*Către Schweizerkas.*) Mănâncă!

SCHWEIZERKAS: Nu-mi mai place nimic. Cu ce o să plătească solda sergentul-major?

ANNA: Când armata fuge, solda nu se plătește.

SCHWEIZERKAS: Ba da! Soldații au dreptul la ea! Dacă nu li se plătește, pot să refuze să fugă. Refuză să meargă!

ANNA: Schweizerkas, conștiința ta mă sperie. Te-am învățat să fii cinstit, știi bine, pentru că din firea ta nu te cam vedeam șiret. Toate au însă o măsură. Eu o să mă duc să cumpăr carne și un steag catolic. Iau și pe predicator cu mine. Nimeni nu știe să aleagă carnea ca el. Se duce cu ochii închiși, ca un somnambul, la bucata

cea mai bună. Cred că o ghicește după cum îi lasă gura apă. Tot c mai bine că-mi pot vedea de negustorie. La urma urmei pe negustor nu-l întrebi la ce biserică se închină, ci „cât costă asta?” Apoi, și izmenele protestante țin tot atât de cald ca izmenele catolice.

PREDICATORUL: Când se vorbea că luteranii vor întoarce țara cu susul în jos, un călugăr cerșetor spunea că: „De cerșetori va fi nevoie întotdeauna”. (*Anna se face nevăzută în căruță.*) Cât sânge rău își face cu caseta asta! Până acum am scăpat nebăgați în seamă, ca și cum am fi toți cu căruța, dar cât o să mai meargă așa?

SCHWEIZERKAS: Aș putea s-o fac să dispară.

PREDICATORUL: Ar fi și mai primejdios. Dacă te vede cineva? Au spioni peste tot. Uite, chiar ieri dimineața s*a ivit unul, nu știu cum și de unde, în fața mea, tocmai când îmi făceam și cu trebuințele, ca omul, pe vine, în șanț. Abia m-am putut opri să nu rostesc rugăciunea ce-mi venise pe buze. Mi-aș fi trădat credința. Țștia sunt în stare să-ți miroasă și ce iese din tine, ca să afle dacă ești protestant. Spionul era o stărpitură de cocoșat zgâit, legat la un ochi cu o cârpă.

ANNA (*coborând cu un coș din căruță. Către Katrin*): îți place, fleoartă, ce-am găsit? (*Ridicând în aer încălțăminte roșii.*) Ghetele Yvettei. Cu cât sânge rece le-a șterpelit! Asta fiindcă i-ai băgat dumneata în cap că e o făptură fermecătoare. (*Le pune în coș.*) I le duc înapoi... Să-i fure ghetele Yvettei! Aia cel puțin dacă se osândește la iad, o face pentru bani, o înțeleg, dar tu pe degeaba, numai pentru distracție. Ți-am spus: așteaptă pacea și nu te încurca cu vreun soldat. Ca să faci pe cocheta, așteaptă pacea.

PREDICATORUL: Eu nu o găsesc cochetă.

ANNA: Ba e încă prea mult. O vreau să fie ca o piatră din câmpia poloneză, unde sunt numai pietre. Vreau să nici nu se vadă din câmpie. (*Către Schweizerkas.*) Lasă caseta acolo unde ai pus-o, mă auzi? Și păzește pe soră-

ta; e nevoie. Aveți să mă băgați în pământ. Mai ușor păzești un sac cu purici.

(Se duce cu predicatorul. Kattrin rânduiește oasele.)

SCHWEIZERKAS: Nu mai sunt multe zile de stat la soare în cămașă. *(Kattrin arată frunzele unui copac.)* Da, încep să îngălbenească. *(Kattrin îl întreabă prin gesturi dacă vrea să bea.)* Nu, nu beau. Lasă-mă să mă gândesc. *(Pauză.)* Spunea că nu mai poate dormi noaptea. Trebuie negreșit să dispară caseta. Știu o ascunzătoare. Adu-mi totuși un pahar de rachiu. *(Kattrin se duce în dosul căruței.)* O s-o pui deocamdată în vizuina bursucului de lângă râu, până-oi putea s-o duc mai departe. Poate chiar la noapte până-n zori, o iau și o duc la regiment. N-au ajuns ei în trei zile prea departe. Parcă-l aud, mirându-se, pe sergentul-major: „Bravo, Schweizerkas, nu m-aș fi așteptat. Îți incredințez banii regimentului și tu mi-i aduci îndărăt.”

(Când Kattrin se întoarce din spatele căruței cu paharul de rachiu, se lovește de doi străini. Unul e sergent-major, celălalt, care-și scoate pălăria și o salută, are un ochi legat.)

CHIORUL: Dumnezeu sa te binecuvânteze, frumoasă copilă! N-ai văzut cumva vreun soldat din regimentul al doilea finlandez?

(Kattrin, înfricoșată, fuge vărsând rachiul. Cei doi se privesc și după ce-l zăresc pe Schweizerkas, în colțul lui, se trag înapoi.)

SCHWEIZERKAS *(trezit din gândurile lui de către Kattrin):* L-ai vărsat pe jumătate. Ce te strâmbi așa? Te-ai lovit la ochi? Plec, m-am hotărât, e mai bine. *(Se scoală. Ea încearcă să-i explice prin gesturi pericolul. El îi face semn*

să înceteze.) Tare aş vrea să ştiu ce vrei să spui. Desigur ai o idee bună, biată fată, dar nu ştii cum să mi-o spui. Şi ce dacă ai vărsat rachiul? Nu-i nimic. N-o să fie ultimul meu pahar de rachiu, unul mai mult, ori unul mai puțin... *(În caseta din căruță și o ascunde în haină.)* Mă întorc. Dă-mi drumul, că mă supăr. Da, da, ai dreptate... Numai dacă ai putea să vorbești!...

(Katrin dă să-l oprească. El o sărută și se smulge. Katrin fuge de colo până colo, scoțând strigăte scurte de dezolare. Se întorc predicatorul și Anna. Katrin se precipită asupra mamei-si.)

ANNA: Ce e? Ce ți s-a întâmplat? Ți-a făcut cineva vreun rău? Unde-i Schweizerkas? Povestește pe rând. Mama te înțelege. Cum? Tot a luat caseta? Derbedeul! O să-i trag o săpuneală! Mai oprește-te câte puțin, Katrin... Și nu mă tot lătra ca un câțel. Ce părere o să-și facă predicatorul de tine? Fă semne cu mâinile. A trecut pe aici unul chior?

PREDICATORUL: Unul chior? Spionul! L-au luat pe Schweizerkas. *(Katrin dă din cap și din umeri.)* Atunci, s-a sfârșit cu noi.

ANNA *(scoate din coș un steag catolic pe care predicatorul îl prinde-n prăjină)*: Ridicați steagul cel nou.

PREDICATORUL *(amar)*: Acum, aici sunt numai buni catolici.

(Se apropie voci. Cei doi îl aduc pe Schweizerkas târâș.)

SCHWEIZERKAS: Dați-mi drumul! N-am făcut nimic, îmi scoateți brațele din loc. Ce-aveți cu mine?

SERGEANTUL-MAJOR: Țasta-i de-aici. Sunteți înțeleși cu toții. Vă știu eu pe voi.

ANNA: Pe noi? De unde?

SCHWEIZERKAS: Poate-i știți dumneavoastră. Eu nu-i

cunosc. Dumnezeu știe cine-or mai fi și ei, n-am cu ei nici în clin nici în mănecă. Am prânzit aici. Atâta. M-a costat zece gologani. Poate că unde m-ați văzut șezând aici, cu toate că supa era prea sărată.

SERGEANTUL-MAJOR: Voi cine sunteți?

ANNA: Noi? Oamenii de treabă. E adevărat că a mâncat aici și că la plată s-a plăns că fiertura era prea sărată.

SERGEANTUL-MAJOR: N-o să mă faceți să cred că nu-l cunoașteți.

ANNA: Nu mi-a mai rămas altceva de făcut, decât să cunosc pe toată lumea. N-am obiceiul să-i întreb pe clienți cum îi cheamă și la ce biserică se duc. Mai întâi, de vreme ce a plătit, nu poate să fie un eretic. Ascultă, tinere, ești eretic?

SCHWEIZERKAS: Cum o să fiu eretic?

PREDICATORUL: Stătea cuviincios la masă și n-a deschis gura decât ca să mănânce, că n-avea încotro.

SERGEANTUL-MAJOR: Dar tu, cine ești tu?

ANNA: E un ajutor al meu la servit clienții. Poate că vă e sete și vouă, să vă aduc un pahar de rachiu.

SERGEANTUL-MAJOR: în serviciu, nicio picătură de rachiu.
(*Lui Schweizerkas.*) Ai luat ceva de aici cu tine. Te duceai să ascunzi ceva pe la gârlă. Când ai plecat de-aici, ți-era haina umflată pe dedesubt.

ANNA: Sunteți siguri că era asta?

SCHWEIZERKAS: Cred camă luați drept altul. Am văzut și eu pe unul fugind încolo cu haina umflată. Nu eram eu.

ANNA: Trebuie să fie ceea ce se numește o greșală. Se mai întâmplă. Dacă nu m-aș pricepe nici eu la oameni... Sunt așa-numita „Courage”: poate că ați auzit de mine, mă știe toată lumea. Ei bine, vă spun eu că omul ăsta e om cumsecade.

SERGEANTUL-MAJOR: Căutăm caseta regimentului doi finlandez. Și avem semnalmentele celui care o ține ascunsă. Tu ești ăla.

SCHWEIZERKAS: Nu sunt eu.

SERGEANTUL-MAJOR: Dacă nu ne dai caseta, ești pierdut, auzi?

ANNA (*apăsât*): De vreme ce-i spuneți că e pierdut dacă nu v-ar da-o, sunt sigură că v-o dă, dacă e la el. N-are de răspuns decât atât: „E la mine, iat-o, n-am ce face, sunteți cei mai puternici”. Nu-mi vine să cred că-i mai prost decât pare. Haide, vorbește, nătăfleată. Vezi că sergentul ți-a lăsat o poartă de scăpare.

SCHWEIZERKAS: Dacă n-o am...

SERGEANTUL-MAJOR: Atunci vii cu mine. Te facem noi să vorbești. (*L-a luat cu el.*)

ANNA: V-ar spune tot ce știe, dacă ar ști ceva. Nu-i el atât de prost. Dar duceți-l mai binișor. Îi rupeți brațele așa. (*Se ia după ei.*)

(În aceeași seară. Predicatorul și Katrin cea mută spală vasele și curăță cuțitele.)

PREDICATORUL: Istoria sfântă e plină de mucenici care și-au pierdut viața fără nicio vină. De pildă, patimile Mântuitorului. Știu în privința asta un cântec vechi, cântecul orelor. (*Îl cântă.*)

Pe Iisus nevinovat
La întâiul ceas voit
L-au dus la Ponțiu Pilat
Ca să fie osândit.

La trei ceasuri l-au bătut
În livada de măslini
Și mâhnit și abătut
L-au încununat cu spini.

Mai târziu, la ceasul șase,
Pe când soarele se duce,
Crucea i se înălțase
Și l-au răstignit pe cruce.

La al nouălea, îl fură
Agonia-ncet, încet,
Și i-au stors atunci în gură
Un burete cu oțet.

Parcă n-au fost de ajuns
Chinuri câte le-a răbdad.
Coastele i le-a străpuns,
Pe-nnoptate, un soldat.

Și din rana lui, deodată
A țâșnit apă curată.

ANNA (*vine foarte întăritată*): Nu-i mai atârnă viața decât de un fir de păr. Dar parcă sergentul nu e de neclintit. Ar putea fi mișcat, atârnă de preț. Numai că nu trebuie să se simtă că Schweizerkas e al nostru, am fi vinovați de complicitate. Totul e de a ști de unde luăm banii. Yvette n-a mai dat pe-aici? Am întâlnit-o pe drum. A și pus gheara pe un colonel. Poate că ar vrea să cumpere o căruță de cantinieră.

PREDICATORUL: Serios, ai putea să-ți vinzi căruța?

ANNA: Păi de unde vrei să iau banii pentru înduioșarea inimii sergentului-major?

PREDICATORUL: Și cu ce mai trăiești pe urmă?

ANNA: Mă întreb și eu.

(Intră Yvette Pottier, însoțită de un colonel ramolit.)

YVETTE (*o îmbrățișează pe Anna*): Ce fericită sunt că te mai văd. (*În șoaptă.*) Da, vrea. (*Tare.*) E un bun prieten al meu, sfetnicul meu în afaceri. Mi se pare că ai greutate. Mă interesează.

ANNA: încetișor... Nu o vând, o pun amanet. Te pripești. O căruță ca asta!... Nu te gândești că nu se cumpără ușor pe vremurile astea?

YVETTE (*dezamăgită*): A! O amanetezi va să zică, nu o

vinzi. Atunci nu știu dacă afacerea ar mai putea să mă intereseze. (*Colonelului.*) Ce spui?

COLONELUL: Cu totul de părerea ta, drăguța mea.

ANNA: O închiriez. Atât.

YVETTE: Credeam că ai nevoie de bani.

ANNA (*neînduplecată*): Am, da, nevoie, dar mai bine îmi tocesc picioarele până la genunchi căutând un amanet, decât să vând numaidecât. Căruța e mijlocul nostru de trai și nu te mai întâlnești cu el. Folosește-te de prilej, Yvette. Poate că nu mai găsești un prieten atât de bun să te sfătuiască în afaceri.

YVETTE: Da, zice și prietenul meu să primesc, dar nu știu ce să fac. Dacă n-o vinzi... Și tu ești de părerea mea că e mai bine să o cumpăr...

COLONELUL: Da, de aceeași părere.

ANNA: Atunci caută ceva de vânzare. Dacă ai timp de pierdut ai să găsești, și dacă prietenul tău binevoiește să mai umble după tine – să zicem o săptămână, două, poate că găsești ce-ți trebuie.

YVETTE: Atunci putem să căutăm. Îmi place să mă plimb și să aleg ce-mi place și mai ales cu tine, păpușelule, plăcerea e și mai mare, nu-i așa? Plimbarea poate să dureze bucurios o săptămână, două. Dar dacă ți s-ar da o arvună, când ai putea să o dai înapoi?

ANNA: în cincisprezece zile, poate chiar în opt.

YVETTE: Nu știu ce să fac. Învață-mă, păpușelule. (*Îl ia deoparte.*) E silită să vândă, n-am nicio grijă. De găsit bani, găsesc eu. Îl știi pe ofițerul cu steagul... ăla blondul, ar fi încântat să mă împrumute. E nebun după mine. Zice că semăn nu știu cu cine. Ce mă povățuiești să fac? Spune, dragă.

COLONELUL: Să te cam ferești de el. E o secătură. El umblă după ceva. Nu ți-am spus că-ți dau eu un cadou, iepurașule?

YVETTE: N-aș fi îndrăznit să ți-l cer. Desigur, dacă te temi că blondul vrea să profite, primesc, păpușelule, cadoul.

COLONELUL: Eram sigur.

YVETTE: Va să zică, mă sfătuiești...

COLONELUL: Te sfătuiesc.

YVETTE (*iar către Arma*): Prietenul meu mă sfătuiește să isprăvim. Fă-mi o chitanță și să nu uiți să scrii că atât căruța cât și marfa din ea sunt ale mele, dacă nu-mi dai banii peste cincisprezece zile. Facem numaidecât inventarul. Ți aduc numaidecât și cei două sute de fiorini. (*Către colonel.*) Du-te înainte că vin și eu. Trebuie să fac listă de tot ce se găsește în căruța mea, ca să știu că nu mă fură. (*Sărută pe colonel, care pleacă, și sare în căruță.*) Ascultă, văd că stai cam prost cu cizmele.

ANNA: Yvette, nu-i vreme acum de inventar. Căruța încă nu-i a ta. Mi-ai făgăduit că pui o vorbă bună la sergent pentru Schweizerkas; nu-i de pierdut o clipă. Trece numaidecât la Curtea Marțială.

YVETTE: Să număr măcar cămășile de pânză.

ANNA (*o trage de rochie, jos din căruță*): Putoare! Vrei să moară Schweizerkas? Ascultă! Bagă de seamă! Nicio vorbă! Nu spune de unde vin banii. Fă totul tu, ca pentru tine, spune-le tot ce-ți trece prin cap, spune că Schweizerkas e ibovnicul tău, dacă vrei. Altfel ne spânzură pe toți, că l-am ajutat.

YVETTE: L-am chemat pe chior în pădurice; o fi acolo.

PREDICATORUL: Și nu trebuie să le dai două sute de fiorini dintr-o dată. Mergi până pe la o sută cincizeci, și-atât e prea mult.

ANNA: Ce te bagi? Sunt banii dumitale? Ți-e frică să nu-ți pierzi strachina de supă, pe zi. (*Împingând-o pe Yvette.*) Șterge-o, și fără tocmeală, e în joc viața de om.

PREDICATORUL: Nu uita că ai o fată neputincioasă. Nu mă amestec, dar din ce vom trăi?

ANNA: Din caseta regimentului, deșteptule. N-o să se calicească regimentul să nu-i plătească lui Schweizerkas cheltuielile făcute.

PREDICATORUL: Poți avea încredere în muierea aia?

ANNA: Nu dă ea degeaba două sute de fiorini din mână. Ea-mi vrea căruța. O roade și cine știe cât mai ține colonelul. Kattrin, curăță cuțitele și freacă-le cu nisip. Și dumneata, ce-mi stai înțepenit ca Iisus la predică? Ia spală paharele! Deseară vor veni peste vreo cincizeci de cavaleriști și iar te aud că te vaieți: „Eu nu-s învățat să tot fug; la biserică nu mă grăbesc așa etc.” Cred că ni-l dă înapoi. Slavă Domnului că-i poți cumpăra, nu sunt lupi, sunt oameni flămânzi de bani. La oameni lăcomia e ca la Dumnezeu milostivirea. Ea e scăparea noastră. Cât va dura lăcomia de bani vor fi și judecăți mai omenești și chiar nevinovații pot avea norocul să scape de pedeapsă.

YVETTE (*vine abia suflând*): Am căzut la învoială cu două sute. Dar repede. Nu-l mai au mult în mână. E mai bine să-l duc pe chior la colonel. Schweizerkas a mărturisit că fusese caseta la el. I-au pus picioarele la menghină. Zice că i-a dat drumul în râu când s-a văzut urmărit. Caseta s-a pierdut. Ce fac? Să mă duc să iau banii de la colonel?

ANNA: Caseta s-a pierdut? Atunci de unde mă despăgubesc de două sute de fiorini?

YVETTE: A, dumneata aveai de gând să-i iei din casetă? Bună păcăleală pentru mine. Nu te mai amăgi. Dacă vrei să-l mai vezi pe Schweizerkas, trebuie să plătești, ori poate vrei s-o las baltă ca să-ți păstrezi căruța?

ANNA: Nu m-am gândit la asta. Nu face șantaj. Căruța tot a ta o să fie. S-a hodorogit de șaptesprezece ani de când o târăsc. A fost a mea. Stai o secundă să mă socotesc. Totul mă copleșește deodată. Mi-e frică, m-am pripit, nu pot să dau două sute, trebuia să te mai tocmești. Cinci nu mai am nimic, nu mă mai apără nimic și toată lumea mă calcă în picioare. Du-te și spune că nu dau peste o sută douăzeci de fiorini nicio para. Pierd și-așa căruța.

YVETTE: N-o să primească. Chiorul e și grăbit și înspăimântat. Mereu se-ntoarce să vadă de nu-i urmărit. N-ar fi mai bine să-i dau două sute?

ANNA (*sleită*): Nu pot să dau atât. Am muncit treizeci de ani. Fata asta are douăzeci și cinci, și e nemăritată. Și ea e copilul meu. Nu stărui, nu mă zori. Știu eu ce fac, atât sau nimic.

YVETTE: Treaba dumitale. (*Pleacă în grabă. Anna nu se mai uită nici la predicator, nici la Katrin, și apoi stă lângă ea, la curățatul cuțitelor.*)

ANNA: Să nu spargi paharele, că nu mai sunt ale noastre. Vezi să nu te tai. Schweizerkas se întoarce. Dacă n-am încotro, dau și două sute. O să-l ai iar pe frate-tu lângă tine. Cu optzeci de fiorini mai putem încărcă un coș de spate cu marfă bună. Și o luăm de la început.

PREDICATORUL: Este scris: căile Domnului nu sunt căile noastre.

ANNA: Șterge-le să strălucească. (*Curăță cuțitele în tăcere. Deodată Katrin se scoală și fuge plângând în căruță.*)

YVETTE (*vine pe fugă*): Ți-am spus; nu merge. Chiorul a vrut să se lase păgubaș. Mi-a spus că-i prea târziu. Dintr-un minut într-altul se așteaptă să bată tobele plutonului de execuție. Am fâgăduit o sută cincizeci. Singurul lui ochi nici nu i-a clintit. De abia l-am hotărât să mai aștepte să mă întorc.

ANNA: Fugi! Spune-i că dau două sute. (*Yvette pleacă în fugă. Șed în tăcere.*) Cred că m-am tocmit prea mult. (*Se aud tobele din depărtare. Predicatorul se scoală și se duce-n fund. Anna nu se mișcă din loc. Se face întuneric. Tobe au stat. Se face ziuă. Anna tot nu s-a mișcat din loc.*)

YVETTE (*se întoarce foarte palidă*): Ți-a reușit tocmeala, ți-a rămas căruța și el are unsprezece gloanțe în el. Nu meriți să te mai ajut, dar i-am auzit vorbind. Ei cred că e aici caseta. Spun că toți erați complicii lui Schweizerkas și-or să vi-l aducă să-l vedeți... Siliți-vă să nu vă trădați văzându-l, că vă duceți toți după el. Vin în urma mea. V-am înștiințat. Vrei s-o iau cu mine pe Katrin? (*Anna clatină din cap.*) Ea știe? Poate că nu le-a auzit tobele,

sau poate că n-a înțeles.

ANNA: Știe... Ia-o.

(Yvette vrea s-o ia pe Kattrin, care fuge și se agață de maică-sa. Anna o ia de mină. Vin doi ostași cu o targă pe care zace un trup acoperit cu o pânză. De o parte a târgii, merge sergentul-major. Targa e lăsată jos.)

SERGEANTUL-MAJOR: Avem aici pe unul al cărui nume nu-l știm. Trebuie trecut în registre, ca să fie în regulă toate. A trecut pe aici. A mâncat prânzul la tine. Uită-te bine la el să vezi dacă-l cunoști. *(Dă pânza la o parte.)* îl cunoști? *(Anna dă din cap.)* Nu? Nu l-ai văzut niciodată înainte de-a fi mâncat la tine? *(Anna dă din cap.)* Luați-l de-aici. Dați-l la gunoi. Nu-l cunoaște nimeni. *(E luat.)*

4

Anna cântă „Cântecul mării capitulări”.

În fața cortului unui ofițer. Anna e în așteptare. Un secretar stă la intrarea cortului.

SECRETARUL: Te cunosc. Pe casierul protestant l-ai ținut ascuns dumneata. Ai face mai bine să nu mai înaintezi nicio plângere.

ANNA: Orice mi-ai spune, eu plângerea tot o fac. Sunt nevinovată, și dacă tac, s-ar putea crede că aș avea ceva să-mi imput. Mi-au sfărâmat cu săbiile toată căruța și am fost amendată de trei ori pentru nimic.

SECRETARUL: Îți dau o povață: să-ți umble gura mai puțin. Regimentul nu are cantinieră și-ți va lăsa liberă negustoria. Iar dacă ai avea vreo căință, nu e nimic. Plătești din când în când câte o amendă și toată lumea e mulțumită.

ANNA: Eu plângerea tot o fac.

SECRETARUL: Fă cum te taie capul. Atunci așteaptă până ce te poate primi comandantul. *(Se întoarce în cort.)*

SOLDATUL TÂNĂR *(pine împleticindu-se)*: Unde biserica mă-si e putregaiul ăla de comandant? Bagă prima ce mi se cuvine la buzunar și se duce să se-mbete cu ofițerii lui. Îl spânzur!

SOLDATUL BĂTRÂN *(după el)*: Ține-ți fleoanca! Să nu înfunzi pușcăria!

SOLDATUL TÂNĂR: Ieși din gaură, viezure spurcat! Adu-ți hoitul încoace, să ți-l fac tocătură. Mi-a furat, porcul, prima ce mi se cuvine... niciunul din umflații ăștia n-a avut nasul să intre în apă. Toți s-au dat îndărăt, afară de mine, și eu n-am cu ce să-mi plătesc o bere, ticălosule,

nu merge așa! Ieși din gaură, îți zic, vino să te fac terci!
SOLDATUL BĂTRÂN: Iisuse, Mărie, Iosife! E pierdut!

ANNA: Nu i s-a dat prima făgăduită?

SOLDATUL TÂNĂR: Dă-mi drumul, că-ți scot mațele și ție.

Curăț pământul o dată de două stârvuri.

SOLDATUL BĂTRÂN: A scăpat calul comandantului de la înec și nu i-au dat prima cuvenită. E încă prea tânăr și a venit la oștire de curând.

ANNA: Dă-i drumul, că nu-i câine să-l ții în lanț. E dreptul lui să-și ceară prima, de vreme ce i se cuvine.

SOLDATUL TÂNĂR: Ăla stă în cort și bea. Și voi toți sunteți niște cufuriți în nădragi. Am făcut o treabă adevărată și vreau răsplata ei.

ANNA: Nu mai răcni la mine, tinere. Eu am grijile mele, dumneata pe-ale dumitale. Ar fi mai bine să faci economic de voce. Dacă o ții așa într-una, răgușești până să dai ochi cu comandantul. O să rămâi mut ca un pește și n-o să mai aibă plăcerea să te trimită la temniță, să mucegăiești. Cine zbiară n-o ține mult. O jumătate de ceas și se deșală, că trebuie lungit pe saltea să zacă.

SOLDATUL TÂNĂR: Nu sunt deșelat, n-am trebuință de saltea, mie mi-e foame. Pâinea lor e de tărâțe și ghindă crudă și se zgârcesc și la ea. Banii ce mi-c dator comandantul îi cheltuiește cu curvele. Eu pot să crăp de foame. Îl spânzur!

ANNA: Nu mă miră că ți-e foame. Astă-primăvară comandantul v-a dat ordin să ocoliți șoseaua și s-o luați peste câmp, ca să călcați grâul în picioare. Credea că la seceriș nu o să mai fie pe aici. Până una-alta el e tot aici și foametea e mare. Te înțeleg. Ai de ce să fii necăjit.

SOLDATUL TÂNĂR: Taci din gură! Nu mai pot răbda. Nu mai pot înghiți nedreptatea.

ANNA: E-adevărat. Dar cât o să ție răbdarea? Câtă vreme nu o să mai vrei să înghiți nedreptatea? Un ceas ori două. Vezi că nu știi? Aici e buba. Și ceasul rău e cel trăit în pușcăria neagră, unde bagi de seamă deodată că

nedreptatea nu te mai revoltă.

SOLDATUL TÂNĂR: Nu știu de ce te ascult. Unde Maica Domnului e comandantul?

ANNA: Mă ascultî, fiindcă tot ce-ți spun știi și dumneata. Și mai știi și altceva, că a început să-ți treacă mânia, că a fost scurtă și că ai avea nevoie de o mânie care să tic. Dar de unde s-o iei?

SOLDATUL TÂNĂR: Ai vrea să spui că nu mi-am meritat prima?

ANNA: Dimpotrivă. Spun numai că mânia ți-e prea scurtă și că nu ți-e bună de nimic. Păcat! Dacă era mai mare, mai turnam și eu gaz peste foc. Ți-aș fi spus: du-te, jupoaie bestia asta. Dar ce? Nu ai s-o jupoi. Ți-au și început ghearele să dea înapoi și buzele să se înmoaie. Eu voi rămâne singură în fața cortului și comandantul mă va lua din scurt pe mine.

SOLDATUL BĂTRÂN: Ai dreptate, i s-a urcat la nas un dram de muștar.

SOLDATUL TÂNĂR: Da? O să vedem dacă nu-l ucid. (*Trage sabia din teacă.*) Numai să iasă, că bag sabia-n el.

SECRETARUL (*scoate capul din cort*): Vine comandantul. Stați jos!

(*Soldatul cel tânăr stă jos.*)

ANNA: Stă jos, a și stat jos. Ce spuneam eu? Ai stat jos. Ne cunosc ei prea bine și se pricep să ne manevreze. „Stați jos!” și iată-ne așezați cuminți pe două buci. O revoltă care stă jos e pusă cu botul pe labe; nu, nu te mai scula. Mândra ținută de adineauri s-a dus. S-a dus inima, s-a isprăvit. Ți-e rușine de mine? N-ai[^] de ce. Nici eu nu fac mai mult ca dumneata. Însuflețirea noastră, scânteia noastră, ni le-au cumpărat. E ca plângerea mea. Dacă o fac îmi stric negustoria. O să vă povestesc un crâmpei din marea, capitulare. (*Cântă cântecul marii capitulări.*)

În floarea tinereților mi-am zis

Că mie altfel mi-e sortit și scris,
Că nu sunt, dintre fete, orișicare,
Și mă vedeam deasupra lor și mare.
Eu slugă? Nu! Destinul mi-e croit
Și n-am să fiu a primului venit.

Dar vrabia mi-a ciripit de sus.
Visează tu cât vrei, mi-a spus,
Nu trece anul și te pui la rând.
Să câști ca toți, la fel, și vrând, nevrând,
Caută tonul, ca să intri-n cor,
Tonul și glasul mic al tuturor.
Nu ajunsei nici anul să-l ascund
Că mi-am băut otrava până-n fund.
Și vrabia din nou mi-a ciripit:
Nici n-a trecut, și glasul, potrivit
Cu celelalte glasuri s-a pierdut
Nedeslușit în murmur și-a tăcut.
Trăiai crezând că o să-ți poată
Ieși deasupra glasul tău din gloată.
Mulți dau năvală cerului din ea
Și nu-i prea depărtată nicio stea,
Dar prăbușit pe brânci, de-a-ndoasele
De-abia-și târăsc prin gloduri oasele.

ANNA (*soldatului tânăr*): Dacă-i adevărat că-l urăști de moarte și dacă ți-e ura mare, cu adevărat, rămâi aci cu sabia scoasă. Recunosc că pricina ta e dreaptă, dar dacă ți-e ura mărunță, mai bine pleacă!

SOLDATUL TÂNĂR: Du-te-n mă-ta! (*Pleacă împleticit. Soldatul bătrân îl urmează.*)

SECRETARUL (*scoate capul din cort*): Comandantul primește. Vino cu plângerea dumitale.

ANNA: M-am răzgândit. Nu mai fac nicio plângere. (*Pleacă.*)

5

Au trecut doi ani. Războiul cuprinde ținuturi din ce în ce mai depărtate. Călătorind mereu, Anna străbate cu căruța ei spațiile la întâmplare: Polonia, Moravia, Bavaria, Italia și iarăși Bavaria. 1631. Victoria generalului Tilly, lângă Magdeburg, o costă patru cămăși ofițerești.

Anna și-a oprit căruța într-un sat în ruină. Se aud din depărtare fanfarele de biruință. Doi soldați, serviți de Kattrin și Anna, stau la teighea. Unul din ei și-a încins peste umăr o blană furată vreunei femei.

ANNA: Cum, n-ai cu ce plăti? N-ai bani, n-am rachiu. Au fanfară pentru biruință, dar nu au soldă pentru soldați.

SOLDATUL: Vreau să beau. Am ajuns prea târziu la jaf. Căpitanul ne-a tras pe sfoară, ne-a dat cetatea pe mână numai pe un ceas. „Trebuie să fim omenoși” – ne-a spus. Se vede că l-au cumpărat cei din cetate.

PREDICATORUL (*poticnindu-se prin dărâmături*): Mai sunt câțiva răniți întinși în curte. Familia țăranului. Să mă ajute cineva. Îmi trebuie pânză. (*Al doilea soldat se duce cu el. Kattrin, mișcată, încearcă să-și înduplece mama să dea pânză.*)

ANNA: Nu mai am. I-am vândut regimentului toată scama. N-o să. Sfâșii cămășile ofițerești pentru ăia.

PREDICATORUL (*strigând*): Ți-am spus că am nevoie de scamă și feși.

ANNA (*se așază pe treapta căruței, împiedicând intrarea Kattrinei*): Nu dau nimic. Țștia nu plătesc. N-au lăscăie..

PREDICATORUL (*către o femeie aproape moartă pe care o târăște după el*): De ce-ați rămas aci, sub

bombardament?

ȚĂRANCA (*slab*): Gospodăria.

ANNA: Ăștia nu vor să piardă nimic. Și acum eu să mă fac în zece? Nu dau nimic.

PRIMUL SOLDAT: Sunt niște protestanți. De ce sunt protestanți?

ANNA: Puțin le mai pasă lor de biserică după ce și-au pierdut avutul.

AL DOILEA SOLDAT: Nu sunt protestanți, sunt catolici.

PRIMUL SOLDAT: Nu putem să-i alegem unii de alții, în timpul bombardamentelor.

UN ȚĂRAN (*pe care-l aduce predicatorul*): Mi s-a dus dracului un braț.

PREDICATORUL: Unde e pânză?

(Toți o privesc pe Anna, care rămâne neclintită.)

ANNA: Nu dau nimic; am destule cheltuieli, vamă, dijmă și șperț. (*Kattrin, scoțând sunete guturale, ia o bucata de scândura și-și amenință mama.*) Ce, ți-ai pierdut mințile, fă? Lasă scândura jos, că te plesnesc... Nu dau nimic, nu pot să dau nimic, mi-e mai aproape pielea decât cojocul. (*Predicatorul o îndepărtează de pe treapta căruței, scoate câteva cămăși pe care le rupe în fâșii.*) Cămășile mele, de o jumătate de fiorin bucata. Mă ruinați! (*Din casa dărâmată se aud scâncete de copil.*)

ȚĂRANUL: A rămas copilul înăuntru. (*Kattrin aleargă în casă.*)

ANNA: N-o lăsați să intre. Se dărâmă casa pe ea.

PREDICATORUL: Eu nu mai pun piciorul în casa asta.

ANNA. (*nu știe ce să mai facă*): Nu vă bateți joc de pânză, că e scumpă. (*Kattrin iese dintre dărâmături cu un sugaci în brațe.*) Acum ești mulțumită, ai mai găsit și un sugaci să-l cari după tine. Dă-i-l mă-si numaidecât, n-am poftă să mă mai bat cu tine câteva ceasuri ca să ți-l iau, mă auzi? (*Soldatului al doilea.*) Ce belești ochii la mine ca un

vițel? Mai bine du-te și spune-le să stea cu muzica lor; se vede și fără trompete că au învins. În toate victoriile voastre trebuie să mă jumulesc de câteva pene.

PREDICATORUL (făcând pansamente): Trece sângele prin pânză. *(Katrin leagă pruncul și-i îngână un cântec de leagăn.)*

ANNA: Ce fericită se simte ca în mijlocul atâtor mizerii! Dă-l mă-si numaidecât, femeia se trezește. *(Dă cu ochii de primul soldat, care a furat o sticlă de vrea să plece cu ea.)*

Stai pe loc, puturosule, și-aci vrei să învingi?! Plătește!

PRIMUL SOLDAT: De unde să-ți plătesc?

ANNA *(îi trage blana)*: Atunci îmi lași blana asta, tot e de furat.

PREDICATORUL: A mai rămas unul în dărâmături.

6

În apropierea orașului Ingolstadt din Bavaria. Alina ia parte la înmormântarea generalului Tilly. Sunt în discuție eroii și durata războaielor. Predicatorul se plânge că talentele sale rămân nefolosite și Kattrin primește în dar ghetete roșii. Suntem în anul 1632.

În cantină, dosul tejghelei. Plouă. În depărtare, tobe, muzică funebră. Predicatorul și secretarul la o partidă de table. Anna și fiica ei fac inventarul.

PREDICATORUL: Acum pornește cortegiul.

ANNA: Păcat de bietul mareșal, că a murit – douăzeci și două de perechi de ciorapi! — se pare că a rătăcit în ceață. Strigase oamenilor: Luptă până la moarte! Și întorcându-se în pasul calului, prin dosul regimentului, a nimerit în mijlocul luptei, iar o ghiulea l-a curățat fără să-l înștiințeze. Au mai rămas doar patru felinare. *(Fluierături din grupul de la tejghea. Se duce într-acolo.)* Ce nerușinare! îngroapă pe mareșalul lor și ei fug din cortegiu. *(Le toarnă în pahare.)*

SECRETARUL: Nu trebuia să li se plătească înainte de înmormântare. În loc să meargă după mort, se îmbată.

PREDICATORUL *(către secretar)*: Dar dumneata nu trebuia să te duci?

SECRETARUL: Plouă prea tare.

ANNA: Cu dumneata e altceva, ploaia putea să-ți strice uniforma. Se pare că trebuie să fie trase toate clopotele la înmormântare, după obicei, dar s-a văzut că toate clopotnițele fuseseră dărâmate cu tunul, din ordinul lui. Bietul mareșal, n-o să le mai audă la coborârea în

mormânt. În schimb, vor trage trei salve de tun, ca să nu fie îngropat cu prea multă sărăcie... șaptesprezece curele...

STRIGĂTE LA TEJGHEA: Un șnaps la mine!

ANNA: Banii înainte! Nu, nu se intră cu ciubotele. În cort intră numai ofițerii. Plouă, nu plouă, beți afară! (*Către secretar.*) Nu-i las decât pe ofițeri în cort. Mi se pare că de câțva timp mareșalul avea cu soldații lui de furcă: regimentul al doilea se cam răzvrătise că nu i se plătește solda. Mareșalul răspundea că în războaiele religioase trebuie să se bată pe veresie. (*Marș funebru. Toți privesc spre fund,*)

PREDICATORUL: Acum defilează pe dinaintea cosciugului.

ANNA: Mie, spun drept, mi-e milă de toți mareșalii și împărații ăștia et compania. Uite, de pildă, mareșalul ăsta. Ce și-o fi zis el? „Dau gogeamite lovitura, să se vorbească de mine în toată istoria, să mi se ridice o statuie: sunt gata să cuceresc lumea.” Nici nu se poate ideal mai mare în meseria asta de militar. Te ții de ea până te ia dracu, ca pe mareșalul ăsta. În sfârșit, totul se prăbușește. A cui e vina? A poporului, care visează un singur lucru: bere și chef. Cele mai uriașe planuri se duc de râpă din pricina minților înguste. Împărații, mareșalii et compania nu pot nimic de unul singur. Sunt siliți să aibă nevoie de soldați și popoare. Nu-i așa?

PREDICATORUL (*râzând*): Nu zic că nu-i așa, dar nu te lega de soldați. Ei fac tot ce pot, săracii, pentru șefii lor. Uite-i pe ăi de colo cum își sug rachiul în ploaie. Cu flăcăii ăștia m-aș prinde să duc război o sută de ani și mai bine, ba chiar pe două fronturi, fără să fiu nici mareșal, nici suedez.

ANNA: Și nu crezi că războiul o să înceteze?

PREDICATORUL: Fiindcă a murit un mareșal?! Ce copilărie! Mareșali sunt cu duzina; găsești pe toate drumurile eroi.

ANNA: Știi, nu te-am întrebat așa degeaba. Aș vrea să știu

dacă mai trebuie să cumpăr marfă. Ar fi mai ieftină acum. Dacă încetează războiul, nu mai am ce face cu ea și o dau la gunoi.

PREDICATORUL: Da, e serios. Cine nu strigă mereu că într-o bună zi s-a isprăvit și cu războiul? Eu zic: „E de văzut”. Firește, din când în când mai stă și războiul să răsufle câte nițel. Apoi da! Se mai întâmplă să cadă și războiul bolnav: nimic nu e pe fața pământului perfect. Poate că niciodată nu poate să fie perfect un război, adică un război despre care ai putea spune: iată un război căruia nu-i poți aduce nicio învinuire. O poticnire pe neașteptate, o nimica toată, o mică scăpare din vedere, un fleac – nu te poți gândi la toate – și gata balamucul. Și iarăși trebuie pus pe picioare războiul. E drept că împărații, regii și Papa îi vin fără zăbavă în ajutor. De fapt, războiul nu are de ce să se teamă prea mult și ar putea să aibă norocul să ne îngroape pe toți.

UN SOLDAT (*cântă în fața tejghelei*):

Dă-mi să beau de bun rămas.

Nu mai am decât un ceas,

Și încălec să mă bat

Pentru tron și împărat!

Adu două rânduri că-i zi de sărbătoare.

ANNA: Dac-ar fi să te cred...

PREDICATORUL: Gândește-te ce ar putea să oprească războiul?

UN SOLDAT (*cântă în fund*):

Am un timp de câștigat,

Haide, suie sus în pat,

Că plec iarăși să mă bat

Pentru tron și împărat!

SECRETARUL (*deodată*): Și ce faceți cu pacea? Eu sunt din

Boem ia și tare aș vrea să mă întorc mai iute acasă.

PREDICATORUL: Zău? Pacea aia! Cum rămâne gaura dacă i-ai mâncat șvaițerul dimprejur?

UN SOLDAT (*cântă în fund*):

Sus capul! Camarade, nu te teme
Căci călărețul n-are multă vreme
Și trebuie-ndemnat cât mai curând
Să-ncalece, să plece, vrând nevrând
Veni, părinte, clipa să ne cheme
Și călărețul, vezi, că n-are vreme
Se duce drept și neîntârziat
Să moară pentru tron și împărat.

SECRETARUL: Bine, bine, dar nu poate ține războiul la nesfârșit. Omul are nevoie de pace.

PREDICATORUL: Ți-aș răspunde că și în război e pace. Războiul are răstimpuri liniștite. El mulțumește în toate chipurile pe om, bineînțeles că și în trebuințele lui de împăciuire. E organizat așa, războiul, încât să poată să trăiască. Ți tragi tot atât de liniștit nădragii, ca și în timp de pace. Între două încăierări tot îți bei paharul cu bere. Chiar înaintând la inamic, poți trage un pui de somn, zgârcit într-o groapă și cu capul pe un pietroi. Oricum, tot o potrivești. Desigur că n-o să te pui să joci cărți când tobele bat atacul. Dar joci cărți în timp de pace, pe brazdă, la arat? Pe când după biruință se ivesc toate soiurile de chilipir. Se întâmplă, de pildă, să rămâi fără un picior, nu e lucru prea rar. Începi să strângi pumnii la cerși să strigi răzbunare, ca și cum totul s-ar fi sfârșit. Pe urmă se așază tulburarea la fund, face câte unul – cinste la cârciumă și, târâș-grăpiș, o iei iar la drum și războiul merge înainte, parcă ai avea două picioare. Și cine te împiedică în plin măcel să faci ca Adam pe după claia de fân sau în buruieni? Atunci, războiul pune mâna pe odraslele tale, ele, îl ațâță la rândul lor și praznicul merge mereu. Păi da, într-un fel ori altul, războiul tot o scoate la capăt. De ce vrei să se isprăvească?

(Kattrin s-a oprit din lucru și-l privește adânc pe predicator.)

ANNA: Atunci trebuie să cumpăr. Mă încred în dumneata.
(*Deodată Kattrin trănțește coșul cu sticle și fuge afară.*)
Kattrin! (*Râde.*) Iisuse, Mărie! Ea așteaptă pacea ca pe Mesia. I-am făgăduit la pace un bărbat. (*Se ia după Kattrin.*)

SECRETARUL (*se scoală*): Gata, am câștigat. Nu era nevoie de atâta trâncăneală. Acum plătește.

ANNA (*se întoarce cu Kattrin*): Fii cuminte, războiul o să mai țină puțin și mai câștigăm și noi ceva bani. Pacea va fi cu atât mai frumoasă. Fă bine și du-te până în oraș și ia de la „Leul de aur” ce poți să iei din marfa pusă de mine deoparte. Pe celelalte le luăm altădată cu căruța. O să vie cu tine și domnul secretar. Soldații sunt la înmormântarea mareșalului, așa că n-o să ți se întâmple nimic. Ai grijă să nu ți se fure ceva pe drum, gândește-te că e zestrea ta, Kattrin.

(*Kattrin pune un bariș și se duce cu secretarul.*)

PREDICATORUL: O lași să plece cu secretarul?

ANNA: Nu-i atât de drăguță, încât să se întâmple ceva.

PREDICATORUL: Am admirat întotdeauna cum știi să-ți duci negoțul și să o scoți bine la capăt mereu, înțeleg de ce ești poreclită „Courage”.

ANNA: Fără curaj, oamenii sărăcise scufundă. Numai ca să te scoli cu noaptea în cap, să ari un câmp în timp de război sau să aduci fără nădejde pe lume copii – e un al dracului curaj. Și de cât curaj n-ai trebuință, soldat, să te înfrunți, ochi în ochi, cu dușmanul la bătlie, siliți amândoi să vă măcelăriți? Și să-i rabde oamenii, cum îi rabdă pe papi și pe împărați, nu e un curaj fioros? Căci asta îi costă viața. (*Stă jos, scoate din pungă o lulea scurtă și o aprinde.*) Ai putea să spargi câteva lemne.

PREDICATORUL: Eu sunt păstor de suflete, Anna, nu tăietor de lemne. (*Își scoate haina, nemulțumit, și se pregătește să spargă lemne.*)

ANNA: Eu n-am suflete de păstorit, eu am nevoie de lemne de foc.

PREDICATORUL: Ce-i cu pipa asta?

ANNA: O pipă ca toate pipele.

PREDICATORUL: Ba nu-i o pipă ca toate pipele.

ANNA: Ce spui?

PREDICATORUL: E pipa bucătarului. A bucătarului de la regimentul Oxenstjerna.

ANNA: Dacă știi, de ce mai pui întrebări, ipocritule?

PREDICATORUL: Fiindcă mă întreb dacă bei din ea cu bună-știință ori nu. Cotrobăind prin calabalâcul dumitale, s-ar fi putut să-ți cadă-n mână o pipă și s-o iei din întâmplare.

ANNA: Și de ce crezi că n-am luat-o din întâmplare?

PREDICATORUL: Fiindcă fumezi cu bună-știință din pipa aceasta.

ANNA: Și dac-ar fi așa?

PREDICATORUL: E de datoria mea să-ți pun în vedere ceva. Mă îndoiesc că ai să mai vezi vreodată mutra acestui domn; cu atât mai rău sau cu atât mai bine. Mie nu prea mi-a plăcut, dimpotrivă.

ANNA: Mă cam mir. Era un băiat drăguț.

PREDICATORUL: Da? Așa ți s-a părut dumitale? Mie nu. N-aș putea numi un astfel de om-băiat drăguț. N-am cu el nimic, dar băiat drăguț, asta nu! Nu, nicidecum! Ar fi mai degrabă un papugiu amoros, șiret. Dacă nu mă crezi, uită-te la pipă: ea dă dovezi despre un caracter.

ANNA: Ce să văd? E o pipă uzată și nimic mai mult.

PREDICATORUL: Numai uită-te cum a crestat-o cu dinții. E o brută. E pipa unei brute fără lege nici credință. Iată ce ai vedea dacă ți-ar fi rămas o fărâmă de bun-simț.

ANNA: Vezi că-mi strici buturuga de spart lemne.

PREDICATORUL: Ți-am mai spus o dată că nu sunt de meserie pădurar. Sunt păstor de suflete, nu despicător de lemne. Eu am învățat teologia. Talentele mele se sleiesc aici în muncă silnică. Harul pe care mi l-a dat în

mila lui, Dumnezeu, rămâne înțelenit. Păcat! Nu m-ai auzit predicând niciodată. O singură cuvântare de-a mea e în stare să aprindă într-atât un regiment, încât să nu mai vadă în armata dușmană altceva decât o turmă de berbeci behăindă. Ce mai însemnează viața față de biruința finală? O zdreanță împruțită aruncată cât colo. Dumnezeu m-a dăruit cu harul cuvântării. Predica mea îți ia și urechile și ochii.

ANNA: N-aș vrea de loc să-mi ia urechile și ochii. Ce m-aș face atunci? Ar fi o nenorocire.

PREDICATORUL: M-am gândit de multe ori, Anna, că-n spuza dezamăgirilor dumitale zvâcnește o fire fierbinte. Nu-ți trebuie și dumitale căldură, ca oricărei făpturi omenești?

ANNA: Mă încălzesc destul de bine, numai să am lemne destule.

PREDICATORUL: Ascultă, Anna. Nu te mai furișa, îți vorbesc simțit. M-am gândit adeseori la viața pe care am duce-o împreună, dacă strângem mai tare legăturile dintre noi. Uraganul veacului nostru de războaie ne-a apropiat imediat pe unul de celălalt.

ANNA: Nu sunt destul de strânse? Eu îți gătesc bucatele, iar dumneata mi le răsplătești – de pildă – spărgându-mi lemnele.

PREDICATORUL (*înaintând spre ea*): Pricepi prea bine ce înțeleg prin „legături strânse”. Nu e vorba de bucătărie și de lemne sau de alte cerințe tot atât de proaste. Nu te împietri, lasă-ți inima să vorbească.

ANNA: Binișor, părinte, că tot învărtindu-ți toporul pe la nasul meu, o să retezi și legăturile astea.

PREDICATORUL: Nu-ți bate joc. E serios ce spun. M-am gândit adânc.

ANNA: Nu lua vânt, domnule părinte. Îmi ești simpatic. Nu mă sili să-ți săpunesc capul. Tot ce caut este să o scoatem cu bine la capăt, eu și copiii mei, cu căruța asta, care nici nu mai e a mea. Nu-mi stă inima la

romanță. Tocmai trec prin marc primejdie cumpărând marfa aia. Mareșalul a murit și toată lumea vorbește de pace. Ce rămâne de capul dumitale dacă pierd tot ce am avut? Vezi? Habar nu ai. Sparge lemne! O să ne fie seara cald și pe vremurile astea nu o așa de rău. Asta ce mai e? *(Se ridică. Intra Kattrin, fără respirație, cu o rană pe frunte, până la ochi. Aduce cu ea pachete, obiecte de pielărie, o tobă etc.)* Ce-ai pățit? Ai fost atacată la întoarcere? A fost atacată pe drum! Fac prinsoare că-i cavaleristul care se îmbătase aici. Nu trebuia să te las să te duci. Aruncă boarfele astea! Nu e prea serios, o zgârietură. O să ți-o legăm frumos și într-o săptămână s-a vindecat. Sunt mai răi decât fiarele. *(Leagă rana.)*

PREDICATORUL: Eu unul nu-i învinuiesc. Acasă la ci n-au necinstit pe nimeni atâta timp cât au avut în gospodărie pace! Vinovați sunt cei ce ațâță la război, ei răstoarnă omenirea și fac din vicii virtuți.

ANNA: Te-a lăsat secretarul să te întorci singură? Firește, puțin le pasă de fetele cumiți și de ce poate să li se întâmple. Rana nu-i adâncă, nu o să rămâie nimic. E gata pansamentul. Nu mai plânge, am ceva pus deoparte, fără să-ți spun, pentru tine. O să câști niște ochi! *(Scoate dintr-un sac ghetete roșii ale Yvettei.)* Ei, ce zici? Ești mulțumită? De când te ispitesc! Acum sunt ale tale. Pune-le repede, până ce nu mă apucă părerea de rău. Nu o să rămâie nimic. Și chiar dac-ar rămâne vreun semn, nu o să mă plâng tocmai eu. Nu-i viață mai tristă pe lume decât a fetelor care le plac, pe care le mint și le amăgesc până ce le dau gata. Când nu le placi, te lasă măcar în viață. Am văzut unele păpuși de astea drăguțe: mai repede decât îți închipui au ajuns ca niște momâi de speriat ciorile. Nu mai pot să iasă pe drum fără să se aștepte la o ticăloșie: nu mai poți să trăiești. Ca la copaci: arborii drepți și puternici îi dobori ca să faci din ei grinzi. Pe cei strâmbi îi lași în pace. Așa că tu tot ești mai fericită. Ghetetele sunt încă în stare bună. Înainte să

le ascund, le-am dat cu unsoare. (*Katrin lasă ghetetele jos și urcă îți căruță.*)

PREDICATORUL: Să nădăjduim că nu rămâne pocită.

ANNA: O să rămâie un semn. I s-a dus visul de pace.

PREDICATORUL: S-a apărat bine. Nu i-au furat nimic.

ANNA: Poate că făceam mai bine să nu-i spun să se apere.

Dacă aș ști ce se petrece în capul ei! O dată a lipsit o noapte întreagă de acasă, o singură dată într-un an. Pe urmă, se ducea și se întorcea ca și mai înainte, dar i-a plăcut să lucreze mai mult. N-am putut să aflăm niciodată ce a fost cu noaptea aia. (*Adună mărfurile aduse de Katrin și le rânduiește cu furie.*) Țasta e războiul! Frumoasă meserie mi-am ales! (*Se aude tunul.*)

PREDICATORUL: Acum îi lasă cosciugul mareșalului în groapă. E un moment istoric.

ANNA: Mi-au slujit fetița: ăsta e momentul meu istoric. Mi-au desfigurat-o, nu mai găsește să se mărite și c nebună după copii. Și dacă a rămas mută, tot din război a rămas. Încă în albie, mică, un soldat i-a înfundat gura cu ceva. Pe Schweizerkas nu-l mai văd niciodată. Eilif, numai Dumnezeu știe pe unde este. Blestemat să fie războiul!

7

Arma în cel mai fericit moment al carierei
negustorești.

*Șoseaua mare. Predicatorul, Anna și fiica ei Kattrin trag
căruța pe care au fost agățate mărfuri noi. Anna poartă la
gât un lanț cu taleri de argint.*

ANNA: N-o să mă scârbiți voi de război. Se spune că el
spulberă pe cei slabi, dar pe ăștia nici pacea nu-i iartă.
Oricum, războiul își hrănește lumea mai bine. *(Cântă.)*

Cu sort ori făr'de sort
Războiul e făcut pentru negoț
Și-nvinge fără tine, ins mărunț,
Noi vindem plumb în loc de unt.

Noi mai întindem cortul. Mergem înainte. Cine stă –
crapă-ntâi. *(Cântă.)*

Fricoșii stau, războiu-i lung
Și gloanțele mai repede-i ajung.
Și mor ca proștii-n loc și fără slavă
De-o parte voinicie, de-alta pleavă.

(Pleacă mai departe.)

8

În același an, 1632, Gustav Adolf, regele Suediei, cado în lupta de la Lützen. Pacea amenință să ruineze negoțul Annei Fierling. Îndrăznețul Eilif, după o nouă ispravă, își pierde viața ca vai de el.

Tabăra militară. Dimineăta în zori, O bătrână și feciorul ei în fața căruței Annei. Băiatul duce-n spate un sac mare cu așternut de pat.

ANNA (*din căruță*): Ce mai caută și ăștia cu noaptea-n cap?

BĂIATUL: Ne-am târât cale de-o poștă toată noaptea, ca să ajungem aici și până deseară trebuie să fim înapoi.

ANNA (*din căruță*): Ce să fac cu lucruri de pat? Oamenii nu mai au case. Duceți-vă și vindeți-le la târg.

BĂIATUL: Stai măcar să le vezi.

BĂTRÂNA: Nu iese nimic. Hai să plecăm!

BĂIATUL: Poftim! Dacă nu plătim dările întârziate, ofițerul ne ia tot. Poate că luăm trei fiorini, dacă mai dai pe-asupra și cruciulița ta de argint. (*Se aud clopotele orașului.*) Auzi, mamă!

O VOCE (*din culise*): Pacea! A murit regele Suediei!

ANNA (*scoate capul zbârlit din căruță*): Ce i-a apucat să tragă clopotele în mijlocul săptămânii?

PREDICATORUL (*iese târându-se de sub căruță*): Ce strigă ăia? Pacea?

ANNA: Asta-mi place. Tocmai când am cumpărat atâta marfă!

PREDICATORUL (*strigând spre fund*): E adevărat? S-a făcut pace?

VOCEA: Ba încă de vreo trei săptămâni, și aici nu s-a știut nimic.

PREDICATORUL: Păi într-altfel de ce-ar mai trage clopotele?

VOCEA: S-au întors în oraș o grămadă de luterani cu tot calabalâcul. Ei au adus vestea.

BĂIATUL: S-a făcut pace, mamă. Dar ce ai? (*Bătrâna a căzut leșinată.*)

ANNA (*întorcându-se în căruță*): Iisuse, Mărie! Pace, Kattrin! Pune-ți rochia neagră. Mergem la biserică. Măcar să ne rugăm pentru Schweizerkas. Să nu fie vreo păcăleală!

BĂIATUL: Spune toată lumea. S-a făcut pace. Poți să te scoli, mamă? (*Bătrâna se ridică în picioare, amețită.*) Deschidem iar curelăria. Ce bine! Li dăm și tatii așternutul îndărăt. Las'că e bine. Poți să umbli? (*Predicatorului.*) I-a venit rău de bucurie. Nu mai credea că o să vie pacea. Numai tata spunea mereu că trebuie să vie. Acum ne întoarcem repede acasă. (*Pleacă amândoi.*)

ANNA (*din căruță*): Dă-i un rachiu.

PREDICATORUL: Au plecat.

ANNA: Ce-i în tabără?

PREDICATORUL: Se adună soldații. Mă duc să văd. Nu ești de părere să-mi pun hainele mele?

ANNA: Ar fi bine să vezi mai întâi ce-o fi adevărat, dacă vrei să te arăți în haine de anticrist. Dacă e adevărat, sunt încântată. Ce-mi pasă că pierd tot ce-am avut. Cel puțin mi-am scăpat doi copii. O să-l văd acum și pe Eilif.

PREDICATORUL: Vrei să vezi cine vine din tabără încoace? Ba-i chiar bucătarul generalului.

BUCĂTARUL (*cam jerpelit și cu o boccea la spinare*): Dumneata erai, domnule părinte?

PREDICATORUL: Anna, o vizita! (*Ea se dă jos din căruță.*)

BUCĂTARUL: Îți făgăduisem că vin să mai stăm câte nițel de vorbă când o să am vreme. Nu ți-am mai uitat rachiul, madam Fierling.

ANNA: Iisuse, Mărie! Bucătarul generalului! De un car de ani nu te-am mai văzut. Unde-i Eilif, băiatul meu?

BUCĂȚARUL: Credeam că-l găsesc aici. Plecase înaintea mea.

PREDICATORUL: Eu îmi pun hainele bisericești. *(Se duce în spatele căruței.)*

ANNA: Atunci pică numaidecât. Kattrin, vine Eilif! Adu un rachiu pentru bucătar! *(Kattrin nu se arată.)* Trage-ți un scârlionț pe frunte și nu-ți fie rușine. Domnul Lamb e de-ai noștri. *(Se duce și ia rachiul ca.)* Nu vrea să iasă, s-a săturat de pace. O așteaptă prea de multă vreme. Unul a lovit-o și i-a prăpădit un ochi; abia se mai bagă de seamă, darea crede că toată lumea se uită numai la ochiul ei.

BUCĂȚARUL: Războiul! *(Se așază cu Anna.)*

ANNA: Bucătarule, ne vedem într-un moment prost pentru mine. Sunt la pământ!

BUCĂȚARUL: Ceasul rău!

ANNA: Pacea mă sugrumă. Am cumpărat de curând, la povața predicatorului, provizii și-acum balamucul: toți pleacă acasă și eu ram în cu marfa în spinare.

BUCĂȚARUL: Ce trebuia să te iei după o gură de popă? Dacă n-ar fi venit așa de repede papistașii, eu te-aș fi împiedicat. Lingăul ăsta poruncește acum aici?

ANNA: Îmi spală vasele și mă ajută să tragem căruța.

BUCĂȚARUL: ăsta să tragă? După cât îl cunosc, ți-o fi îndrugat verzi și uscate, din glumele lui nesărate. Are despre femei niște păreri care-mi fac greață. Degeaba am tot căutat să i le schimb. E nesperios.

ANNA: Dumneata cum ești? Serios?

BUCĂȚARUL: Dacă n-aș fi serios, ar însemna că nu e nimic de capul meu. Noroc!

ANNA: Nu fac doi bani nici oamenii serioși. Sunt mâncată. Mi s-a întâmplat și mie o dată, o singură dată, să am un bărbat serios. Niciodată n-am îndurat atâtea neazuri. Din prima zi de primăvară s-a dus și mi-a vândut plapoma copiilor și găsea că armonica mea nu e vrednică de un creștin. Nu-mi spune că ești serios, că nu-mi

place.

BUCĂTARUL: Tot cu unghiile ascuțite, madam Fierling. Dar, vezi, mie asta îmi place.

ANNA: Cred că n-ai să începi iar cu povestea de altădată, că mă vezi noaptea-n vis.

BUCĂTARUL: Iată-ne stând amândoi aci și ascultând clopotele păcii. Uite și rachiul, pe care știi să-l torni așa de frumos... E grozav!

ANNA: Slăbește-mă cu clopotele astea. Dacă nu se plătesc soldele întârziate, eu mă întreb ce-o să fie de mine și de rachiul ăsta grozav. Dumitale ți s-a plătit pe trecut?

BUCĂTARUL (*șovăielnic*): Nu de tot. De-aia și pleacă fiecare. Eu ce mi-am zis? Așa stând lucrurile, n-am altceva de făcut, decât să mă duc să-mi mai văd prietenii. Și iată-mă că stau acum alături de dumneata.

ANNA: Ca să zicem așa, nici dumneata n-ai para chioară.

BUCĂTARUL: Ar fi vremea să nu se mai spargă urechile cu clopotele astea. Ce mi-ar plăcea mie ar fi să încep câte nițică negustorie, pe ici pe colo. Să mai fiu bucătar nu mă trage inima de loc. Te pune să faci câte-o zeamă de buruieni și de pingele vechi și hârști! ți-o aruncă fierbinte în obraz. A mai fi bucătar azi e-o meserie pentru câini. Tot mai bine mi-ar plăcea să mă bat, dar acum s-a făcut pace, poftim! (*Se arată predicatorul în costum preoțesc.*) Las'că mai vorbim noi.

PREDICATORUL: E încă bun, câteva ciupituri de molii nu însemnează nimic.

BUCĂTARUL: Nu te mai osteni atât, nu mai e nevoie de sfinția ta. Du-te și le mai spune că milităria e o meserie cinstită și că e frumos să-ți dai pielea pentru ea. Cine te-ar mai asculta? Dar am o răfuială cu dumneata. Cine te-a pus s-o împingi pe dumneaei să cumpere atâta marfă sub cuvânt că războiul ține o veșnicie?

PREDICATORUL (*pișcat*): Aș vrea să știu întrucât te privește?

BUCĂTARUL: Întrucât e o ticăloșie. Ce-ți bagi nasul în

treaba altuia și dai sfaturi pe care nimeni nu ți le cere?

PREDICATORUL: Uite cine se amestecă! (*Către Anna.*) Nu știam că ești atât de bună prietenă cu domnișorul ăsta și că trebuie să-i dai socoteală.

ANNA: Nu-ți mai sară țafna! Bucătarul și-a spus numai părerea lui. Apoi să mă cam ierți, trebuie să recunoști că războiul dumitale era o mare gugumănie.

PREDICATORUL: Ar trebui să-ți fie rușine să urăști pacea. Anna Fierling, dumneata ești o hienă a războaielor.

ANNA: Ce zici că sunt?

BUCĂTARUL: N-o batjocori că o să avem de furcă amândoi.

PREDICATORUL: Nu vorbesc cu dumneata. Văd bine unde umbli să ajungi. (*Către Anna.*) Dar când te văd pe dumneata că iei pacea ca pe niște otrepe de aruncat cu piciorul, tot ce-i mai bun în mine se revoltă. Acum îmi dau seama că nu cu pacea te lauzi, ci cu războiul, pentru că el îți aduce. Să nu uiți zicala că: „Dacă mănânci cu dracul, îți trebuie un linguroi”.

ANNA: Nu-mi place războiul, nici eu războiului nu prea plăcută. Orișicum, îți mulțumesc pentru „hienă”. De-acu s-a sfârșit între noi.

PREDICATORUL: Atunci de ce te plângi de pace, când toată lumea răsuflă ușurată? Pentru catrafusele din căruță?

ANNA: Mărfurile mele nu sunt catrafuse și trăiesc de pe urma lor. Și, până una-alta, trăiești și dumneata.

PREDICATORUL: Tocmai ce spuneam și eu.

BUCĂTARUL (*predicatorului*): Ai crescut destul de mare ca să fi putut învăța că nu trebuie niciodată să dai povețe. (*Către Arma.*) Și acum grăbește-te să scapi de unele din mărfuri cât mai poți prinde pe ele un ban. Gătește-te frumos și pleacă. Nu pierde nicio clipă.

ANNA: Asta da, e un sfat bun. Așa și fac.

PREDICATORUL: Fiindcă ți l-a dat bucătarul.

ANNA: De ce nu mi l-ai dat dumneata? Are dreptate, plec în târg. (*Se urcă în căruță.*)

BUCĂTARUL: Te-am câștigat, părințele. N-ai prezență de

spirit, trebuia să spui: „Ți-am dat eu dumitale vreun sfat? Eu făceam politică, nu dam sfaturi.” Să-ți iasă din cap că te-ai putea măsura cu mine. Bătaia de cocoși dintre noi nu se potrivește cu haina dumitale.

PREDICATORUL: Mai tacă-ți gurița, că te jupoi de viu, s-o potrivești sau ba cu hainele mele.

BUCĂȚARUL (*scoțându-și cizmele și desfăcând obielele*): Dacă nu ajungeai o canalie fără Dumnezeu, ți-ai găsi acum ușor o biserică de slujit. Bucătari nu mai trebuie. Nu mai e nimic de gătit. Dar afacerea popească merge înainte.

PREDICATORUL: Domnule Lamb, te rog să nu-mi iei locul meu aici. De când m-am înhăitat cu ăștia, canalii din mine s-a făcut mai bună. N-aș mai putea să le țin predici. (*Apare Yvette Pottier în doliu, gătită, împopoțonată ca un dric, și cu baston, mult îmbătrânită, îngrășată și prea fardată. O urmează un servitor.*)

YVETTE: Ascultă! Ți-am dat asta! Asta-i căruța Annei Fierling?

PREDICATORUL: Da, cu cine avem onoarea?

YVETTE: Doamna colonel Starhemberg, oameni buni. Unde-i Anna?

PREDICATORUL (*strigă în căruță*): Doamna colonel Starhemberg dorește să-ți vorbească.

ANNA (*din căruță*): Sosesec.

YVETTE: Eu sunt – Yvette!

ANNA: A, da, Yvette?

YVETTE: Venii să văd cum îți mai merge. (*Către bucătar, care s-a întors înspăimântat.*) Piter!

BUCĂȚARUL: Yvette!

YVETTE: Cum ai ajuns, mă, aici?

BUCĂȚARUL: Cu coloana.

PREDICATORUL: Va să zică vă cunoașteți! Și foarte de aproape.

YVETTE: Ba bine că nu! (*Măsoară din ochi pe bucătar.*) S-a îngrășat!

BUCĂȚARUL: Nici tu nu ești cine știe ce zveltă.

YVETTE: Mă bucur, pungașule, că te-am întâlnit, ca să-ți spun verde ce cred despre tine.

PREDICATORUL: Hai, descarcă-te de tot ce-ți stă pe inimă, dar stai să audă și Anna.

ANNA (*iese din căruță cu tot felul de mărfuri în brațe*): Yvette! (*Se îmbrățișează.*) Te văd în doliu!

YVETTE: Nu-mi stă bine? A murit bărbatu-meu, colonelul... de câțiva ani.

ANNA: Unchiașul ăla, care voia să-mi cumpere căruța?

YVETTE: Frat-su mai mare...

ANNA: Mi se pare că nu ți-a mers prea rău. Uite una cel puțin din care războiul a făcut cineva.

YVETTE: Când sui, când scobori. Și tocmai la suiș mă părăsește acum războiul.

ANNA: Să nu vorbim de rău pe colonei. Țștia scot banii cu lopata.

PREDICATORUL (*bucătarului*): În locul dumitale, eu mi-aș pune cizmele. Doamnă colonel, ne-ai făgăduit să ne spui părerea dumitale despre domnul ăsta.

ȘVCĂTARUL: Nu-ți mai da drumul, Yvette.

ANNA: Yvette, e prietenul meu.

YVETTE: Țșta-i Piter-pipă.

BUCĂTARUL: Ia mai lasă-mă cu poreclele. Mă cheamă Lamb.

ANNA (*râzând*): Piter-pipă, ăl de scotea fetele din minți. Ascultă, pipa dumitale-i la mine.

PREDICATORUL: Și ai și fumat cu ea.

YVETTE: Noroc că sunt aci, să-ți spun de ce să te păzești. E cel mai ticălos din câți n-au intrat încă în pușcărie, dintre haimanalele din Flandra. La fiecare deget de mână numără o femeie pe care a nenorocit-o.

BUCĂTARUL: Poveste veche. A început nici să nu mai fie adevărat.

YVETTE: Scoală-te în picioare, măgarule, când îți vorbește o doamnă! Și cât l-am iubit pe ticălosul ăsta! — și el trăia cu o negricioasă cu picioarele strâmbe. A nenorocit-

o și pe ea, firește.

BUCĂTARUL: Dar ție mi se pare că ți-am purtat noroc.

YVETTE: Nu căsca botul, murdărie! Ferește-te de el. Cât îl vezi de baccelit, e încă primejdios.

ANNA (*Yvettei*): Vino cu mine, trebuie să scap de toate astea până nu scad prețurile de tot. Poate că pui o vorbă bună pentru mine la regiment. (*Strigă în căruță.*) Katrin, nu mai mergem la biserică. Mă duc la târg. Dacă vine Eilif, dă-i de băut. (*A plecat cu Yvette.*)

YVETTE (*din mers*): Când te gândești că un om de teapa asta m-a putut abate din drumul meu drept... Dacă, împotriva tuturor, am putut să urc din nou povârnișul, asta o datoresc stelei mele celei bune. Orișicum mi-am câștigat un loc între îngerii din Paradis, pentru că-ți frânsei șira spinării, Piter-pipă.

PREDICATORUL: Te poftesc, bucătăre, să adâncești zicătoarea care spune că „Totul îi vine la timp celui ce știe să aștepte”. Și tocmai unul ca dumneata mă învinovățește de ușurătate.

BUCĂTARUL: Ce vrei, n-am noroc! Ca să spun drept, nădăjduiam să găsesc aici o mâncare caldă. Plesnesc de foame. În loc de asta mă văd atât de bârfit, încât Anna Fierling o să-și facă de mine o părere cu totul falsă. Mai bine, până se întoarce, să o Șterg.

PREDICATORUL: E mai bine.

BUCĂTARUL: S-a isprăvit, părințele, sunt sătul de pace până-n gât. Ar trebui nimicită prin foc și sabie omenirea, păcătoasă din leagăn la mormânt. Numai de i-aș mai putea face generalului – Dumnezeu știe pe unde-o mai fi – un clapon cu. Sos de muștar și morcovi.

PREDICATORUL: Cu varză. Claponul merge pe varză.

BUCĂTARUL: E-adevărat, dar lui îi plăcea cu morcovi.

PREDICATORUL: Nu se pricepea.

BUCĂTARUL: Ceea ce nu te împiedica nici pe dumneata să-i înghiți vârtos.

PREDICATORUL: Fără chef.

BUCĂTARUL: Poate. Alea vremuri! Trebuie să recunoști.

PREDICATORUL: Nu tăgăduiesc.

BUCĂTARUL: Acum, după ce-ai făcut-o „hienă”, vremurile bune s-au dus. Dar ce te zgâiești așa? Ce-ai văzut?

PREDICATORUL: Eilif! *(Întră Eilif urmat de soldați înarmați cu sulite. E alb ca varul și cu mâinile încătușate.)* Ce s-a întâmplat cu tine?

EILIF: Unde-i mama?

PREDICATORUL: În oraș.

EILIF: Mi s-a spus că-i aici. Mi-au dat voie să o mai văd o dată.

BUCĂTARUL *(soldaților)*: Unde-l duceți?

SOLDATUL: N-oi fi crezând că la nuntă.

PREDICATORUL: Dar ce-ai făcut?

SOLDATUL: A jefuit o fermă. Nevasta țaranului a murit.

PREDICATORUL: Cum ai putut face tu una ca asta?

EILIF: Am mai făcut-o de o sută de ori.

BUCĂTARUL: Da, dar acum e pace.

EILIF: Gura! Pot să stau până vine?

SOLDATUL: Suntem grăbiți.

PREDICATORUL: în timpul războiului era copleșit de onoruri pentru o treabă ca asta. Ba într-o zi a fost pus să stea la dreapta generalului. Atunci asta se chema eroism. Nu s-ar putea vorbi cu judecătorul?

SOLDATUL: Degeaba. Ce eroism mai e și ăsta să-i iei vitele unui biet țaran din bătătură?

BUCĂTARUL: E o prostie!

EILIF: Deșteptule, prostie e să te lași să mori de foame.

BUCĂTARUL: Tu ai fost așa de deștept, că o să-ți rezeze căpățâna.

PREDICATORUL: Atunci să chemăm măcar pe Kattrin.

EILIF: Las-o-n pace! Mai bine dă-mi un pahar de rachiu. Am nevoie.

SOLDATUL: Nu-i vreme de pierdut. Haidem!

PREDICATORUL: Ce să-i spunem mamei tale?

EILIF: Spune-i că-i vorba de același lucru, spune-i că-i tot

așa. Da' mai bine nu-i spune nimic. (*Soldații îl scot din scenă.*)

PREDICATORUL: Te însoțesc pe ultimul tău drum.

EILIF: Nu-mi trebuie popă.

PREDICATORUL: De unde știi tu că nu? (*Îl urmează.*)

BUCĂTARUL (*strigă după ei*): Nu se poate. Trebuie să-i spun totul. O să vrea să-l vadă.

PREDICATORUL: E mai bine să nu-i spui nimic, sau spune-i că a trecut Eilif pe-aici și că se mai întoarce mâine. Până atunci mă întorc și eu și pot să o pregătesc... (*Pleacă grăbit. Bucătarul privește clătinând din cap, apoi se plimbă neliniștit. Se apropie de căruță.*)

BUCĂTARUL: Nu mai vrei să ieși afară? Știu că pacea te face să te ascunzi ca și pe mine. Sunt bucătarul generalului, nu-ți mai amintești de mine? N-ai avea să iau în gură, până vine maică-ta, o felie de slănină, sau măcar o bucată de pâine goală, ca să uit de plictiseală. (*Se uită în căruță.*) Și-a pus plapoma în cap. (*Salve de tun în fund.*)

ANNA (*vine în fugă, abia suflând, cu marfa cu care plecase*): Bucătarule, pacea s-a și sfârșit. De trei zile e iarăși război. Când am jaf lat, încă nu vândusem, slavă Domnului, marfa. În oraș îi împușcă pe luterani. Trebuie să plecăm cât mai repede cu căruța. Kattrin, împachetarea! Ce-i capu' ăsta la tine? Ce ai?

BUCĂTARUL: Nimic.

ANNA: E ceva. Se vede bine.

BUCĂTARUL: Poate că din pricina întoarcerii războiului ăstuia. Mai trebuie, văd, să aștept până mâine seară o mâncare caldă.

ANNA: Tu minți, bucătarule!

BUCĂTARUL: A trecut Eilif pe-aci, dar a trebuit să plece numaidecât.

ANNA: A fost aici? Atunci o să ne întâlnim cu el pe drum. De astă dată plecăm după ai noștri. Cum arată?

BUCĂTARUL: Ca-ntotdeauna.

ANNA: Ȃla n-o sȃ se schimbe niciodatȃ. Pe el n-a izbutit sȃ mi-l fure rȃzboiul. E bȃiat deștept. Mȃ ajuți la ȃmpachetat? (*ȃncep sȃ ȃmpacheteze.*) Ce țȃ-a mai povestit? E tot bine cu comandantul? A; mai fȃcut vreo mare ispravȃ?

BUCȃTARUL (*ȃntunecat*): Una din isprȃvi aud cȃ a repetat-o.

ANNA: O sȃ-mi povestești mai tȃrziu. Plecȃm repede. (*Apare Katrin.*) S-a isprȃvit cu pacea, Katrin, plecȃm mai departe. (*Bucȃtarului.*) Dumneata?

BUCȃTARUL: Mȃ reangajez.

ANNA: Unde-i predicatorul?

BUCȃTARUL: Ȃn oraș, cu Eilif.

ANNA: Atunci o bucatȃ de drum vino cu noi. Ȃmi dai o mȃnȃ de ajutor.

BUCȃTARUL: Dar povestea aia cu Yvette...

ANNA: Asta nu te-a coborȃt ȃn ochii mei – dimpotrivȃ. Unde-i flacȃrȃ e foc. Vii cu noi?

BUCȃTARUL: Nu zic ba.

ANNA: Regimentul 2 a și pornit. Ȃnhamȃ-te. Uite-un coltuc de pȃine. Trebuie ocolit orașul, sȃ ne ȃntȃlnim cu luteranii și sȃ mergem cu ei. Poate cȃ pȃnȃ la noapte sȃ dȃm și de Eilif. E preferatul meu. A fost scurtȃ pacea. Sȃrbȃtoarea merge ȃnainte. (*Anna cȃntȃ.*)

Din Metz la Ulm, ȃn lung și lat,

Cu oștile ȃn luptȃ am umblat.

Rȃzboiul ȃi dȃ pȃine cui

Se-ndrȃgostește de puterea lui.

Ȃn schimb dȃ-i plumb și fier.

Dar ostile rȃzboiului mai cer

Copii, mereu copii pierduți,

Tot alți copii, tot alți recruți.

9

De șaisprezece ani ține marele război religios. Germania și-a pierdut peste jumătate din locuitori. Bolile molipsesc și seceră pe cei scăpați de urgia lui. În ținuturi înfloritoare altădată, bântuie foametea. Lupii dau târcoale orașelor pustiite de foc. În toamna anului 1634, Anna s-a oprit în munții Fichtelgebirge, deasupra orașului Bayreuth, de-a lungul drumului pe care trece în retragere armata suedeză. Iarnă timpurie și aspră. Negustoria merge rău și pâinea trebuie cerșită. Bucătarul primește o scrisoare din Utrecht și trebuie să plece.

*În fața unui presbiteriu, pe jumătate dărâmat.
Dimineată cenușie de început de iarnă. Anna și bucătarul în
cojoace roase, de oaie, stau rezemați de căruță.*

BUCĂTARUL: Întuneric peste tot, nu s-a sculat nimeni.

ANNA: Asta-i casa popii. Dacă trage clopotele, trebuie să se scoale din puf și să se încălzească nițel cu o supă.

BUCĂTARUL: Pentru cine să mai tragă clopotele? Satul e o cenușă.

ANNA: Tot au mai rămas oameni în el. Am auzit lătrat de câine.

BUCĂTARUL: Popa chiar dacă are, nu ne dă o lingura de zeamă.

ANNA: Poate că dacă-i cântăm ceva...

BUCĂTARUL: Sunt sătul până-n gât. *(Deodată.)* Am primit o scrisoare din Utrecht, mama a murit de holeră și mi-a rămas cârciuma moștenire. Uite scrisoarea, dacă nu mă crezi. Ce trăncănește mătușă-mea nu te privește, dar ți-o

arăt. Citește.

ANNA (*citind scrisoarea*): Lamb, și eu sunt sătulă de atâta pribegie... Parcă sunt câinele unui măcelar care nu-i dă nicio fărâmbă de carne. Nu mai am nimic de vânzare și nimeni n-are cu ce să cumpere nimicul meu. Un păduchios din Saxa a vrut să-mi dea un sul de pergament de un stânjen pe două ouă. În Würtenberg, un țăran îmi lăsa plugul pe o punguliță de sare. La ce bun să mai are? Nu mai cresc decât spini. Se aude că prin Pomerania țăranii-și mănâncă pruncii și că niște călugărițe au ieșit să prade la drumul mare.

BUCĂTARUL: Se istovește lumea.

ANNA: Mă văd uneori călătorind cu căruța mea prin iad și vânzând dracilor smoală, alteori vând prin rai sfinților mezelic. Dacă aș găsi un loc unde nu se trage cu pușca, ca să mă aciuez acolo cu cei; doi copii care mi-au rămas, aș mai apuca vreun an, doi liniștiți.

BUCĂTARUL: Am putea deschide cârciuma. Gândește-te bine, Anna, eu m-am hotărât. Cu tine, ori fără tine, plec la Utrecht chiar deseară.

ANNA: Trebuie să vorbesc cu Kattrin. Mă iei pe negândite și nu-mi place să iau hotărâri în frig și pe stomacul gol. Kattrin! (*Kattrin coboară din căruță.*) Am ceva să-ți spun, Kattrin. Eu și bucătarul vrem să plecăm la Utrecht. El a moștenit acolo un han. Acolo ai putea să legi cunoștințe. O fată cu stare e mai căutată. Nu-i totul frumusețea. Eu nu sunt contra. Mă înțeleg bine cu bucătarul. Trebuie să recunosc: se pricepe într-ale negustoriei. Am mânca în toate zilele. Ar fi frumos, nu-i așa? Și nu ți-ar plăcea, spune, să ai și tu un pat, un pat al tău? Nu poți trăi toată viața pe drumuri. Dacă mai ține așa, o să ieși o stricăță și ești plină de păduchi. Trebuie să ne hotărâm. Putem să ne ducem cu suedezii, care merg spre miazănoapte. Ei trebuie să fie pe-aici pe undeva. (*Arată spre stingă.*) Să facem așa, Kattrin.

BUCĂTARUL: Anna, am două vorbe să-ți spun între patru

ochi.

ANNA: Urcă-n căruță, Kattrin.

(Kattrin se urcă înapoi.)

BUCĂTARUL: Te-am întrerupt, fiindcă văd că nu m-ai înțeles destul. Am crezut că nu mai încape îndoială. Dar fiindcă văd că nu înțelegi, trebuie să-ți explic. Nici nu poate fi vorba s-o luăm cu noi pe Kattrin. Nu-i greu de înțeles. *(Kattrin scoate capul din căruță și ascultă.)*

ANNA: Vrei să spui că trebuie s-o părăsesc pe Kattrin?

BUCĂTARUL: Ce crezi? Acolo nu-i loc pentru ea. În doi, dacă ne străduim, ani putea-o scoate la capăt, în trei nu putem face nimic. Kattrinei ai putea să-i lași căruța.

ANNA: Mă gândeam că la Utrecht și-ar găsi un bărbat.

BUCĂTARUL: Nu mă face să râd. Ea, un bărbat! O fată mută și pe deasupra și slută? Și la vârsta ei?

ANNA: Vorbește mai încet.

BUCĂTARUL: Mai încet ori mai tare, asta e. D-aia nu pot s-o iau cu noi. Mușteriii nu țin să aibă dinaintea ochilor așa ceva. Și-i înțeleg.

ANNA: Mai tacă-ți gura. Ți-am mai spus că vorbești prea tare.

BUCĂTARUL: S-a aprins lumină în casă. Acum putem cânta.

ANNA: Dar ce-ar putea să facă singură cu căruța? Îi e frică de război, nu poate s-o ducă așa. Ce visuri și-o fi făcând? O aud noaptea gemând, mai ales după bătălii. Ce-o fi văzând ea în visurile ei, nu știu. De miloasă ce-i, e bolnavă. I-am găsit de curând ascuns în țealele ei un arici, pe care-l călcase căruța noastră.

BUCĂTARUL: Cârciuima e prea mică. *(Strigă,)* Cinstiți gospodari! Slujitori și oameni ai casei! Să vă cântăm cântarea lui Solomon, a lui Iuliu Cezar și a altor măririi cărora nu le-a folosit la nimic că au fost ce erau. Nici nouă nu ne-a fost de niciun folos să fim oameni de

treabă. Tot ce am câștigat este s-o ducem greu, mai ales pe vreme de iarnă. (*Cântă.*)

Solomon cel înțelept,
Prea slăvit stăpân și drept
A văzut, precum și spune,
Totul că-i deșertăciune.
Mai-nainte de-asfințit
Mintea l-a batjocorit.
Fericiri și zile bune.
Celor făr'de-nțelepciune.

Dacă cum dovedește frumoasa cântare, toate virtuțile noastre sunt primejdioase. Ne putem lipsi mai bine de ele, dar să nu ne lipsească o masă bună, măcar o fiertură caldă. De pildă, eu nu o am, dar aș dori-o. Sunt soldat. De ce folos mi-a fost vitejia în atâtea lupte? De niciun folos. Dacă eram cel puțin un mișel, m-aș găsi acum la mine acasă. De ce? (*Încet.*) Nici nu-și arată nasurile la fereastră. (*Tare.*) Cinstiți gospodari, slujitori și oameni ai casei! O să răspundeți că-i așa, că vitejia nu-ți dă să mănânci. Dar dacă o lași mai moale cu cinstea, te-ai alege cu burta plină sau măcar n-ai muri de foame. Ia să mai vedem?

Bunul și cinstit Socrate
Niciodată, din păcate,
Nu spusese vreo minciună.
Adevărul nu-i de-a bună,
Adevărul lui curat
L-a înfrânt și judecat.
Osândit fără zăbavă,
I s-a dat să bea otravă.
Mai-nainte de-asfințit
Mintea l-a batjocorit.
Fericiri și zile bune
Celor făr'de-nțelepciune.

Se zice ca trebuie să uiți de tine și să împărți cu ceilalți ce ai. Dar dacă n-ai nimic ce să împărți? Da, filantropia

trebuie să facă jertfe, dar nouă ne trebuie ceva ca să trăim. Mila nu aduce milosului niciun câștig, iată de ce milostenia e atât de rară.

Sfântul Martin dintr-un veac
Ajuta pe cel sărac.
Într-o iarnă cum de-a dat
De un semen degerat,
Milostiv de-o milă nouă
Și-a rupt haina groasă-n două
Și pe jumătate goi înghețară amândoi.
Mai-nainte de-asfințit
Mila l-a batjocorit.
Nici de-a voia, nici de-a sila,
Fericiții nu știu mila.

Uitați-vă la noi. Suntem oameni de treabă, trăim în pace cu ceilalți, nu jefuim, nu omorâm, nu dăm foc și ne scufundăm din ce în ce mai mult. Ca să vedeți cât e cântarea noastră de adevărată, uitați-vă la noi. Supa ni se rărește. Dar dacă am fi altfel decât suntem, dacă am fi hoți și ucigași am avea poate cu ce să ne îndopăm. Virtutea nu dă nimic, numai răutatea aduce foloase. Așa e lumea și nu e bine.

Buni, supuși, urmăm mereu
Legea unui Dumnezeu
Și nu căutăm răsplată
Și nici slavă, niciodată.
Noi suntem pe lume robii,
Voi mâncați la gura sobii
Supă caldă și gustoasă,
Stați pe moale și acasă.
Mai-nainte de-asfințit
Legea ne-a batjocorit.
Fericiți într-o privință
Oamenii fără-de-credință.

O VOCE DIN CASĂ: Hei, voi de-acolo! Urcați-vă sus! Vă dăm o supă caldă.

ANNA: Lamb, mie nu-mi arde de mâncare. Eu nu zic că ce spui tu nu e spus cu judecată, dar ăsta e ultimul tău cuvânt? Ne înțelegeam bine amândoi.

BUCĂTARUL: E ultimul meu cuvânt. Gândește-te bine.

ANNA: M-am gândit. Singură n-o las.

BUCĂTARUL: Te prostesti și n-am ce-ți face. Nu sunt nici eu o fiară, dar cârciuma e prea mică. Haidem sus, altfel nu mai căpătăm nimic și se cheamă că am cântat în frig degeaba.

ANNA: Mă duc s-o iau și pe Kattrin.

BUCĂTARUL: Du-i ceva de la ăștia și ei. Dacă suntem trei, se sperie.

(Kattrin coboară din căruță cu o legătură în mână. Se uită împrejur să vadă dacă cei doi au plecat. Apoi, pune pe roata căruței un pantalon vechi al bucătarului și o fustă a maică-si, ca să poată fi văzute cu ușurință. Apoi își ia legătura și, vrând să plece, e surprinsă de Anna care tocmai iese din casă.)

ANNA *(aduce o strachină de supă)*: Kattrin! Kattrin, stai, unde vrei să pleci? Ce, te-a uitat Dumnezeu? *(Se uită în legătură.)* Și-a luat toate lucrurile. Ai ascultat ce-am vorbit? I-am spus că puțin îmi pasă de Utrechtul lui și de cârciuma lui păduchioasă. Ce să căutăm noi acolo? O cârciuma nu-i aici de mine, nici de tine, Războiul însă nu ne-a dat tot ce putea să ne dea. *(Vede pantalonii și fusta.)* Tare mai ești proastă! Ce-aș fi făcut eu dacă dam de lucrurile astea și tu erai plecată? *(O ține pe Kattrin care vrea numaidecât să plece.)* Să nu crezi că-l las să plece singur din pricina ta. Nu. Din pricina căruței. Haide! Plecăm într-altă parte și-i lăsăm dobitocului boarfele afară. *(Se urcă în căruță și aruncă jos câteva lucruri peste pantaloni.)* Așa, pe ăsta l-am dat afară și de aci încolo nu mai intră niciun bărbat în prăvălia mea. Ne ducem singure, amândouă. O să treacă și iarna asta,

cum au trecut și celelalte. Înhamă-te, s-ar putea să înceapă să ningă. *(Se înhamă amândouă la căruță, o întorc și pleacă. Bucătarul, când vine, își privește lucrurile uimit.)*

10

De-a lungul anului 1635, Anna și Kattrin străbat cu căruța Germania centrală, urmând armatele istovite din ce în ce mai mult de mizerie.

Drum. Anna și Kattrin trag la căruță. Ele trec pe dinaintea unei casc țărănești din care se aude o voce cântând:

Un trandafir îmi crește în grădină
Și mi-a-nflorit gingaș, azi, pe lumină
Și îl culeg de dragul dragii mele,
Ce fericit e cine are-un fir,
La casa lui, de trandafir.

Când bate crivățul afară,
La mine-n casă-i cald și vară.
Am astupat și podul meu cu paie
Să nu dea-n el nici viscole, nici ploaie.
E adăpostul meu pentru iubită
Și mă muncesc s-o fac mai fericită.

(Kattrin și Arma s-au oprit să asculte, apoi pleacă mai departe.)

11

Ianuarie 1636. Trupele imperiale amenință orașul luteran Halle. Anna pierde și pe Kattrin și pornește singură înainte. Războiul e departe de a se termina.

Căruța hodorogită, oprită lângă o casă țărănească cu acoperișul uriaș de paie, e rezemată de un perete de stâncă. E noapte. Din crâng deodată iese un locotenent și trei soldați m platoșe și zale.

LOCOTENENTUL: Nu vreau să se audă niciun zgomot. Un strigăt și sulița te și străpunge.

PIVIMUL SOLDAT: Dar ca să găsim o călăuză, trebuie să batem la ușă.

LOCOTENENTUL: Bătaia-n ușă merge. Ar putea fi un zgomot de vacă din grajd.

(Soldații bat în ușa casei. Deschide o țarancă bătrână, căreia unul îi astupă gura ca să nu țipe, pe când ceilalți doi intră în casă.)

O VOCE BĂRBĂTEASCĂ DIN CASĂ: Ce este?

(Soldații scot din casă un țăran bătrân și pe fiul lui.)

LOCOTENENTUL *(arată spre căruța din care s-a ivit Kattrin)*: Mai e una. *(Soldații o trag afară.)* Mai e cineva?

ȚĂRANUL: Țsta-i băiatul nostru și asta-i o fată mută; mamă-sa e în oraș după cumpărături pentru dugheana lor. E cantinieră. Ia, niște pribege. Oamenii își vând în fugă lucrurile pe nimic.

LOCOTENENTUL: Băgați de seamă! Liniște! La zgomotul cel mai mic, sulița în mațe. Îmi trebuie un om să ne arate cărarea spre oraș. (*Arătând spre țăranul cel tânăr.*) Tu vino încoace!

ȚĂRANUL TÂNĂR: Nu știu nicio cărare.

AL DOILEA SOLDAT (*rânjind*): Nu știe cărarea.

ȚĂRANUL TÂNĂR: Catolicilor, niciun ajutor!

LOCOTENENTUL (*către al doilea soldat*): Dă-i să guste nițică suliță.

ȚĂRANUL TÂNĂR (*trântit în genunchi și amenințat cu sulița*):
Vreau mai bine să mor.

PRIMUL SOLDAT: Știu eu cu ce să-l cumințim. (*Se îndreaptă spre grajd.*) Două vaci și un bou. Ascultă, mă, dacă te încapățânezi, ți le spintec.

ȚĂRANUL TÂNĂR: Nu vă atingeți de vite!

ȚĂRANCA (*plângând*): Nu ni le omorâți, că murim de foame, domnule căpitan.

LOCOTENENTUL: Dacă nu ascultați, s-a sfârșit cu ele.

PRIMUL SOLDAT: încep cu boul.

ȚĂRANUL TÂNĂR (*către bătrân*): Ce zici? Samă duc?
(*Țăranca face cu capul semn că da.*) Atunci, mă duc.

ȚĂRANCA: Vă mulțumim, domnule căpitan, că le-ați scăpat. Să vă ție Dumnezeu în vecii vecilor amin...

(*Țăranul își oprește soția să urmeze cu mulțumirile.*)

PRIMUL SOLDAT: Știam eu că țin mai mult la bou decât la pielea lor.

(*Conduși de țăranul tânăr, locotenentul și soldații pornesc la drum.*)

ȚĂRANUL: Aș vrea să știu ce gând au. Nu-i lucru curat.

ȚĂRANCA: Poate că-i numai o patrulă. Dar ce vrei să faci?

ȚĂRANUL (*rezemând de acoperiș o scară și urcând pe ea*):
Vreau să văd dacă sunt singuri. (*De sus.*) Se mișcă ceva

prin pădurice. Se înșiră de vale până-n cariera de piatră.
Pe șosea – călărime cu tun. Peste un regiment. Miluiește,
Doamne, orașul și pe cei din el.

ȚĂRANCA: Se vede vreo lumină în oraș?

ȚĂRANUL: Nu. Toată lumea doarme. *(Coboară,)* Dacă
răzlesc în cetate, îi omoară pe toți.

ȚĂRANCA: Or să dea paznicii de veste.

ȚĂRANUL: Se vede că pe cel din turn l-au omorât, altfel i s-
ar fi auzit trompeta.

ȚĂRANCA: Dac-am fi măcar mulți...

ȚĂRANUL: Noi singuri cu o schiloadă...

ȚĂRANCA: Ce putem face?

ȚĂRANUL: Nimic.

ȚĂRANCA: M-aș fi gândit să ne strecurăm pân-acolo. E
prea întuneric. Și-i primejdios.

ȚĂRANUL: Peste tot numai soldați. Nu le-am putea face
niciun semn.

ȚĂRANCA: Ca să vie să ne spintece ăștia?

ȚĂRANUL: Nu-i nimic de făcut.

ȚĂRANCA *(către Katrin)*: Roagă-te, proasta de tine, roagă-
te! Dacă nu ești în stare să vorbești, poți măcar să te
rogi. El te aude, când nimeni altul nu te poate auzi. Mă
rog și eu cu tine. *(îngenuncha câteștrei. Katrin, în
spatele țăranilor.)* Tatăl nostru carele ești în ceruri,
ascultă-ne rugăciunea, nu lăsa să piară orașul și cei
dintr-însul, care acum dorm fără să bănuiască nimic.
Deșteaptă-i să se scoale, să iasă pe zidurile cetății, să-i
vadă venind cu sulii și tunuri pe costișe. *(Către Katrin,
din spatele ei.)* Păzește pe mama și nu-l lăsa să adoarmă
pe paznicul din turn. Trezește-l dacă doarme, să nu fie
prea târziu. Ai grijă și de cumnatul nostru. E în oraș cu
cei patru copii ai lui. Nu-i lăsa să piară, sunt nevinovați
și încă prea mici. *(Către Katrin, care dă un geamăt.)* Cel
mai mic are doi ani, și cel mai mare șapte. *(Katrin se
ridică brusc, tulburată.)* Tatăl nostru, auzi-ne. Numai tu
ne poți ajuta. Noi putem pieri, suntem prea slabi, n-

avem arme, n-avem nimic, suntem în mâinile tale cu vitele, cu ograda, și tot orașul e-n mâinile tale și dușmanul pândește sub ziduri cu oștire multă.

(Pe nebăgate de scamă, Kattrin s-a strecurat la căruță, a luat de-acolo ceva pe care l-a ascuns sub șorț și urcă scara pe acoperișul casei.)

ȚĂRANCA: Apără pe copii, mai ales pe cei mai mici, pe bătrânii care nu se pot mișca și toată făptura.

ȚĂRANUL: Și iartă-ne nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri. Amin.

(Pe acoperiș, Kattrin a început să bată toba scoasă de sub șorț.)

ȚĂRANCA: Iisuse, ce face?

ȚĂRANUL: Și-a pierdut mințile.

ȚĂRANCA: Dă-o jos de-acolo, repede.

(Țăranul se repede la scară, dar Kattrin o trage-n sus pe acoperiș.)

ȚĂRANCA: Am pățit-o.

ȚĂRANUL: Nu mai bate, tâmpito!

ȚĂRANCA: Soldații împăratului ne măcelăresc.

ȚĂRANUL *(caută pietre pe jos)*: Dă-te jos că dau cu pietre.

ȚĂRANCA: N-ai pic de milă de noi? N-ai inimă? Vin peste noi și ne omoară.

(Kattrin privește neclintită în depărtare și bale toba mereu.)

ȚĂRANCA *(către țăran)*: Ți-am spus să nu primești haimanalele astea la noi. Ce-i pasă ei de vitele noastre?

LOCOTENENTUL *(vine în fugă cu soldații și cu țăranul cel*

tânăr): Vă jupoi de vii!

ȚĂRANCA: Domnule ofițer, nu suntem noi de vină. S-a cățarat acolo pe furiș. Nu-i din casa noastră.

LOCOTENENTUL: Unde-i scara?

ȚĂRANUL: A tras-o la ea.

LOCOTENENTUL (*spre Kattrin*): Îți ordon să arunci toba jos.

(Kattrin bate mai departe.)

LOCOTENENTUL: V-ați învoit cu toții. Nu scăpați niciunul.

ȚĂRANUL: S-o dăm jos cu prăjina. S-au tăiat mai încolo niște brazi.

(Țăranca, în genunchi, se roagă,)

PRIMUL SOLDAT (*către locotenent*): Îmi dați voie să vă spun planul meu? (*Îi șoptește locotenentului ceva la ureche. Locotenentul aprobă.*) Ascultă-ncoa, c-n binele tău. Dă-te jos și vino cu noi în oraș. Arată-ne pe mamă-ta și nu i se întâmplă nimic.

(Kattrin continuă să bată.)

LOCOTENENTUL (*îmbrâncindu-l deoparte*): Ce încredere o să aibă în gura ta? (*Strigă la Kattrin.*) Îți dau cuvântul meu. Eu sunt ofițer, e cuvântul meu de onoare. (*Kattrin bate mai departe.*) Degeaba, asta n-are niciun sfânt.

ȚĂRANUL TÂNĂR: N-O face numai pentru mama ei.

PRIMUL SOLDAT: Dacă merge tot așa, o aud din oraș.

LOCOTENENTUL: Ne trebuie un zgomot care să acopere toba. Cu ce-l facem?

PRIMUL SOLDAT: Credeam că nu trebuie să facem gălăgie.

LOCOTENENTUL: Un alt zgomot, vită încălțată; nu un zgomot de război.

ȚĂRANUL: Să sparg lemne cu toporul.

LOCOTENENTUL: Da, sparge lemne. (*Țăranul ia toporul și-l*

repede într-o buturugă.) Mai tare, mai iute, dacă ții la pielea ta.

(Kattrin bate ceva mai încet, ca să asculte la ei. Se uită îngrijorată la țăran și bate din ce în ce mai tare.)

LOCOTENENTUL (*către țăran*): E prea încet. (*Către primul soldat.*) Sparge și tu!

ȚĂRANUL: Am numai un topor. (*Se oprește din spart.*)

LOCOTENENTUL: Să dam foc casei și să o înecăm în fum.

ȚĂRANUL: N-ar folosi la nimic, domnule căpitan. Dacă văd foc cei din oraș, știu tot. (*Kattrin trage cu urechea și râde.*)

LOCOTENENTUL: Iși mai și bate joc de noi, că râde. Nu mai e de răbdat. O împușc! Ce-o ieși să iasă. Aduceți arma. (*Soldații pleacă-n fugă să aducă archebuza. Kattrin bate înainte.*)

ȚĂRANCA: Domnule căpitan, să-i sfărâmăm căruța, și o să se oprească. E singurul lor avut.

LOCOTENENTUL (*către țăranul tânăr*): Sfărâmă-i-o! (*Către Kattrin.*) Dacă nu te oprești, îți sfărâmăm căruța. (*Țăranul tânăr dă în căruță cu încetineală de câteva ori, cu o bucată de lemn.*)

ȚĂRANCA: Ci mai stai odată, dobitoaco! (*Kattrin se tânguie uitându-se la căruță, dar bate toba mereu.*)

LOCOTENENTUL: Nu mai vin odată boii ăia cu pușca?

PRIMUL SOLDAT: Dacă se auzea ceva din oraș, ar fi început tunurile să tragă.

LOCOTENENTUL (*către Kattrin*): Degeaba, că nu te aude nimeni. Îți mai spun o dată: lasă toba, că te împușc.

ȚĂRANUL TÂNĂR (*aruncă lemnul cu care lovea în căruță*): Bate, bate, nu te opri, că-i omoară pe toți. Bate mereu! Bate mereu!...

(Soldatul îl trânteste la pământ și bagă sulița-n el. Kattrin plânge, dar bate.)

ȚĂRANCA: Nu i-o băga în spinare, pentru Dumnezeu, că-l omori!

(Soldații vin în fugă cu archebuza.)

AL DOILEA SOLDAT: Colonelul face spume la gură. Ajungem la Curtea Marțială.

LOCOTENENTUL: În poziție! *(Strigă către Kattrin, în vreme ce arma e pusă pe furcă.)* Pentru ultima dată: Nu mai bate!

(Kattrin bate mai departe, cit poate de tare, plângând. Soldații trag. Kattrin e lovită. Mai bate de câteva ori, apoi cade încet.)

LOCOTENENTUL: S-a terminat cu gălăgia!

(Dar ultimelor bătăi de tobă le urmează bubuitul tunurilor din oraș. Se aud clopote din depărtare și tunuri.)

PRIMUL SOLDAT: A dracului, a izbutit!

12

Noapte. Spre revărsatul zorilor. Se aud tobele și fluierale trupelor care se îndepărtează în marș. Anna stă pe vine în fața căruței, lângă fata ei. Țăranii, în picioare.

ȚĂRANUL (cu dușmănie): Ascultă, nu mai sta. A mai rămas un regiment și pleacă și el. Pleacă după el „nu poți rămâne singură aici.

ANNA: Poate că o să adoarmă. (Cântă.)

Nani, nani, fețișoară,
Nani, scumpa mea comoară,
Nu te teme de neșcine,
Puică, mama-i lângă tine.
Totu-i negru și urât,
M-am ales și eu cu-atât.
Zboară înger în frumoase
Haine albe, de mătase.

Le e tuturora foame,
Prăjituri ai tu, și poame,
Îți aduce mama ție
Și bomboane: o cutie.
Nani, nani, cum îți cânt...
Unul doarme-ntr-un mormânt,
Celălalt poate la fel.
Nu mai știu ce-o fi cu el.

Doarme. Nu trebuia să-i vorbiți despre copiii cumnatului.

ȚĂRANUL: Poate că dacă nu plecai în oraș după marfă, nu se-ntâmpla așa.

ANNA: Sunt mulțumită că doarme.

ȚĂRANCA: Nu doarme. Nu vezi că a murit? Ar fi timpul să

te grăbești să pleci și dumneata. Pe-aci umblă lupii și tâlharii rămași să prade – mai răi decât lupii.

ANNA (*ridicându-se*): Da. (*Scoate din căruță o pătură și învelește moarta.*)

ȚĂRANCA: Nu mai ai pe nimeni la care să te poți duce?

ANNA: Mai am pe cineva, pe Eilif.

ȚĂRANUL (*în timp ce Anna acoperă moarta*): Trebuie să-l cauți. De ea avem noi grijă să fie îngropată cum se cuvine. Pleacă liniștită.

ANNA (*înainte de a se înhăma la căruță*): Uite niște bani de înmormântare. (*Le numără țăranilor câțiva bani de argint în palmă. Dă mâna cu ei și țăranii, tatăl și fiul, duc pe Katrin afară.*)

ȚĂRANCA (*plecând*): Grăbește-te!

ANNA (*se înhamă la căruță*): Poate că o să pot trage și singură la căruță. Nu mai e mare lucru în ea. Trebuie să mai pun la cale vreun negoț.

(*Prin fund trece un regiment cu fluier și tobe.*)

ANNA: Hai că merg și eu cu voi. (*Pornește înhămată la căruță. Regimentul cântă-n mers*):

Ori merge prost, ori poate că mai bine,
Târâș-grăpiș, domol, războiul ține.
Că bați și tu, că celălalt te bate
Oricare pierde, altfel nu se poate,
Desculț și gol, mâncând de câte toate,
Scrâșnești și rabzi și-ți zici în gând
S-o isprăvi și asta, nu știu când.

Începe primăvara să dezghețe
Zăpada peste morții-n tinerețe
Dar tot ce se târăște prin noroi
Se scoală și iar pleacă la război.

---- Cortina ----